

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

TRẦN TUẤN NAM

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT
ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH CÁ THỂ TỪ THỰC TIỄN
QUẬN GÒ VẤP, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI - 2017

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

TRẦN TUẤN NAM

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT
ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH CÁ THỂ TỪ THỰC TIỄN
QUẬN GÒ VẤP, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Chuyên ngành: Luật Hiến pháp và Luật Hành chính

Mã số: 60.38.01.02

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:
PGS.TS. VŨ THƯ

HÀ NỘI - 2017

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH	8
1.1. Khái niệm, đặc điểm và vai trò của quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh .	8
1.2. Nội dung cơ bản của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh	29
1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.....	41
Chương 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH TẠI QUẬN GÒ VẤP, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH	44
2.1. Các đặc điểm của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh tại quận Gò Vấp	44
2.2. Quy định pháp luật hiện hành về quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh ...	46
2.3. Thực tiễn quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh	52
Chương 3: QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH	57
3.1. Nhu cầu tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh	57
3.2. Các quan điểm tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.....	58
3.3. Các giải pháp tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.....	62
KẾT LUẬN	73
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	75

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CQĐP	: Chính quyền địa phương
HĐND	: Hội đồng nhân dân
PCCC	: Phòng cháy chữa cháy
QLHCNN	: Quản lý hành chính nhà nước
TAND	: Tòa án nhân dân
TP	: Thành phố
TW	: Trung ương
UBND	: Ủy ban nhân dân
UBTVQH	: Ủy ban Thường vụ Quốc hội
VKSND	: Viện Kiểm sát nhân dân
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong quá trình chuyển sang nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa, vấn đề phát triển cơ cấu kinh tế nhiều thành phần được đặt ra như một tất yếu đối với nền kinh tế Việt Nam. Kinh tế tư nhân trong đó có hộ kinh doanh đã có một thời kỳ bị coi là đối lập với kinh tế xã hội chủ nghĩa, nằm trong diện cải tạo, xóa bỏ. Song thực tiễn đã chứng minh quan niệm như vậy là cực đoan và sự xuất hiện của kinh tế tư bản tư nhân đã góp phần không nhỏ vào sự phát triển lớn mạnh của nền kinh tế nước nhà.

Đường lối đổi mới kinh tế do Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng Cộng sản Việt Nam đề ra được hoàn thiện và phát triển, Đảng và Nhà nước ta khẳng định chủ trương xây dựng nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước bằng pháp luật. Nghị quyết Đại hội VI của Đảng đưa ra giải pháp: "Khuyến khích phát triển kinh tế gia đình. Sử dụng khả năng tích cực của kinh tế tiểu sản xuất hàng hóa, đồng thời vận dụng và tổ chức những người lao động cá thể vào các hình thức làm ăn tập thể để nâng cao hiệu quả sản xuất, kinh doanh; sắp xếp, cải tạo và sử dụng tiểu thương, giúp đỡ những người không cần thiết trong lĩnh vực lưu thông chuyển sang sản xuất và dịch vụ. Mở rộng nhiều hình thức liên kết giữa các thành phần kinh tế theo nguyên tắc cùng có lợi, bình đẳng trước pháp luật".

Tại Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) thống nhất quan điểm chỉ đạo phát triển kinh tế hộ kinh doanh "Các hộ kinh doanh cá thể được Nhà nước tạo điều kiện và giúp đỡ để phát triển cả ở nông thôn và thành thị; khuyến khích các hộ liên kết hình thành các hình thức tổ chức hợp tác tự nguyện, làm vệ tinh cho doanh nghiệp hoặc phát triển lớn hơn".

Thực hiện đường lối, chính sách đổi mới của Đảng và Nhà nước, được sự đồng tình hưởng ứng tích cực của nhân dân, hộ kinh doanh đã phát triển rộng khắp trong cả nước; đóng góp quan trọng vào phát triển kinh tế, huy động các nguồn lực xã hội vào sản xuất, kinh doanh, tạo thêm việc làm, cải thiện đời sống nhân dân,

tăng ngân sách nhà nước, góp phần giữ vững ổn định chính trị - xã hội của đất nước. Cùng với các loại hình kinh doanh khác, sự phát triển của hộ kinh doanh đã góp phần giải phóng lực lượng sản xuất, thúc đẩy phân công lao động xã hội, chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, tăng thêm số lượng công nhân, lao động và doanh nhân Việt Nam, thực hiện các chủ trương xã hội hóa y tế, văn hóa, giáo dục... Nhờ vậy, trong những năm vừa qua, bộ phận kinh tế này ở nước ta đã phát triển nhanh chóng và ngày càng khẳng định là một bộ phận không thể thiếu được của nền kinh tế quốc dân.

Theo số liệu thống kê của Bộ Kế hoạch và đầu tư tính đến năm 2014, cả nước đã có trên 4,6 triệu hộ kinh doanh, tạo việc làm cho hơn 7,9 triệu lao động và đóng góp khoảng 32,3% GDP cả nước. Do đó, kinh tế hộ kinh doanh đã góp phần quan trọng vào việc xóa đói giảm nghèo, ổn định và nâng cao đời sống nhân dân. Tuy vậy, việc phát triển nhanh mạnh của hình thức hộ kinh doanh cũng đã đặt ra cho công tác quản lý nhà nước những yêu cầu mới đảm bảo việc phát triển, mở rộng phải đi kèm cùng công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật để đảm bảo quyền và nghĩa vụ của hộ kinh doanh trong sự phát triển chung của xã hội.

Trên thực tế hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh như thế nào cho phù hợp với những điều kiện của nền kinh tế thị trường theo định hướng Xã hội chủ nghĩa đang được xác lập ở nước ta tạo điều kiện cho hộ kinh doanh vừa sản xuất, kinh doanh đúng hướng và hạn chế những sai phạm và bảo đảm tính hợp pháp, hợp lý và ổn định trong phát triển hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh đang là một vấn đề cấp thiết nhằm đảm bảo tính công bằng trong pháp luật.

Vấn đề này Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX Đảng Cộng sản Việt Nam đã xác định rõ:

Kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa có sự quản lý của Nhà nước. Nhà nước ta là nhà nước xã hội chủ nghĩa, quản lý nền kinh tế bằng pháp luật, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch, chính sách, sử dụng cơ chế thị trường, áp dụng các hình thức kinh tế và phương pháp quản lý của kinh tế thị trường để kích thích sản

xuất, giải phóng sức sản xuất, phát huy mặt tích cực, hạn chế và khắc phục mặt tiêu cực của cơ chế thị trường, bảo vệ lợi ích của nhân dân lao động và của toàn thể nhân dân [18, tr. 87-88].

Đây cũng là một trong những vấn đề cần được nghiên cứu và làm sáng tỏ nhằm đảm bảo vai trò quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với loại hình hộ kinh doanh ở nước ta. Bên cạnh đó, hệ thống pháp luật nói chung và pháp luật kinh tế nói riêng của Việt Nam hiện nay còn chưa thống nhất, chưa đồng bộ, chưa ổn định và chưa minh bạch; việc thực hiện pháp luật trong hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh còn nhiều hạn chế; hộ kinh doanh chưa thực sự có được những cơ hội để đóng góp tích cực, chủ động vào quá trình hoàn thiện cơ chế quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh. Công tác kiểm tra, giám sát xử lý vi phạm pháp luật trong kinh doanh chưa kịp thời và hiệu quả. Vì vậy chưa phát huy đầy đủ vai trò của hộ kinh doanh, góp phần bảo đảm nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa phát triển đúng hướng và bền vững.

Xuất phát từ những trình bày trên, đề tài nghiên cứu “**Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh cá thể từ thực tiễn quận Gò Vấp, Thành phố Hồ Chí Minh**” được người viết lựa chọn làm luận văn thạc sĩ Luật học.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Cho đến nay, ở Việt Nam cũng đã có các công trình khoa học nghiên cứu công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh nhưng phần lớn tiếp cận vấn đề này ở những mức độ khía cạnh, pháp lý khác nhau.

Qua nghiên cứu cho thấy rằng sự quan tâm và nghiên cứu của các nhà khoa học pháp lý thể hiện ở những mức độ khác nhau:

Thứ nhất: Ở các trung tâm, trường Đại học đào tạo cử nhân luật trong chương trình đào tạo của mình vấn đề quản lý hộ kinh doanh là một bộ phận nằm trong quá trình giảng dạy về luật hành chính, luật kinh tế và quản lý kinh tế mặc dù mức độ nghiên cứu chưa sâu. Chúng ta có thể tìm thấy một số vấn đề về hộ kinh doanh trong *Giáo trình luật dân sự*, Trường Đại học Luật Hà Nội, Nxb Công an nhân dân, Hà Nội 2007; *Giáo trình Luật thương mại*, của Trường Đại học Luật Hà

Nội, Nxb Công an nhân dân, Hà Nội, 2006; *Giáo trình Luật kinh tế*, của Khoa Luật Đại học Quốc gia Hà Nội, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội, 2006; Chuyên khảo *Một số quy định mới về hộ kinh doanh nhỏ*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2003. Hay các bài viết được công bố trên các tạp chí chuyên ngành pháp lý, nổi bật như bài viết: *Phân tích pháp luật về hộ kinh doanh để tìm ra các bất cập*, của TS. Ngô Huy Cương, Tạp chí Khoa học, Đại học Quốc gia Hà Nội, số 25 (2009), Phạm Quý Tỵ (2000), *Nhà nước quản lý bằng pháp luật đối với doanh nghiệp tư nhân, công ty trách nhiệm hữu hạn*, Luận án Tiến sĩ Luật học, Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn quốc gia, Hà Nội, PGS.TS Đào Trí Úc (1997), *Đại hội VIII Đảng Cộng sản Việt Nam và những vấn đề cấp bách của khoa học về Nhà nước và pháp luật*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, GS.TS Hồ Văn Vĩnh (2003), *Kinh tế tư nhân và quản lý nhà nước đối với kinh tế tư nhân ở nước ta hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội...

Thứ hai: Trong những năm qua một số cơ quan nghiên cứu về kinh tế đã có một số cuộc điều tra về thực trạng và tình hình phát triển của hộ kinh doanh như: Kết quả điều tra cơ sở sản xuất kinh doanh cá thể phi nông năm 2010 của Bộ Kế hoạch và Đầu tư; Kết quả điều tra, khảo sát tình hình phát triển của hộ kinh doanh tại tỉnh Bắc Ninh và Vĩnh Phúc năm 2011 của Viện Chính sách và Chiến lược phát triển nông nghiệp nông thôn (Ipsard) thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn.

Như vậy, với nhiều mức độ và cách tiếp cận khác nhau, các công trình nghiên cứu nêu trên đã đi sâu phân tích những đặc điểm, bản chất và vai trò của hộ kinh doanh trong nền kinh tế - xã hội ở nước ta. Tuy nhiên, cho đến nay chưa có nhiều nhà khoa học đi sâu nghiên cứu và trình bày một cách có hệ thống về công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở Việt Nam. Vì vậy, trên cơ sở kế thừa có chọn lọc các công trình khoa học đã được công bố, người viết hy vọng góp phần làm sáng tỏ hơn vấn đề quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh qua thực tiễn quản lý nhà nước từ địa bàn quận Gò Vấp, qua đó tìm ra những bất cập trong các quy định của pháp luật hiện hành, đồng thời đưa ra các giải pháp

hoàn thiện và thúc đẩy sự phát triển của hộ kinh doanh trong quá trình hội nhập.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Trên cơ sở lý luận và phân tích thực tiễn hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh từ thực tiễn quản lý nhà nước bằng pháp luật trên địa bàn quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh; từ đó đề ra các giải pháp để tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với thành phần kinh tế này. Để đạt được mục đích nghiên cứu trên, nhiệm vụ nghiên cứu của luận văn là:

Thứ nhất: Nghiên cứu những vấn đề lý luận về quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong điều kiện nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta.

Thứ hai: phân tích, đánh giá từ thực tiễn quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh tại địa bàn nghiên cứu để tìm ra những bất cập, tồn tại, hạn chế, cũng như những nguyên nhân của nó.

Thứ ba: Từ đó đề xuất những giải pháp cho việc tăng cường công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối hộ kinh doanh trên cơ sở lý luận và thực tiễn nói trên.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là những vấn đề lý luận và thực tiễn về hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh và đề xuất các giải pháp tăng cường công tác quản lý nhà nước

Phạm Vi nghiên cứu:

- Không gian nghiên cứu: Công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở địa bàn quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh.

- Thời gian nghiên cứu: Từ năm 2005 đến 2016 (Chú trọng nghiên cứu khi Luật doanh nghiệp 2014 có hiệu lực)

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

Luận án nghiên cứu trên cơ sở quan điểm của Chủ nghĩa Mác – Lênin, Đảng - nhà nước ta về Nhà nước và pháp luật và nền Kinh tế thị trường; quản lý nhà nước trong nền kinh tế thị trường vai trò của hộ kinh doanh.

Các phương pháp nghiên cứu cụ thể được sử dụng trong luận văn là:

Phương pháp phân tích được dùng để làm rõ khái niệm hộ kinh doanh, bản chất và những đặc điểm của hộ kinh doanh, làm rõ những điều chỉnh của pháp luật Việt Nam và hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh qua từng giai đoạn.

Phương pháp so sánh, tác giả xem xét, đối chiếu các quy định của pháp luật đối với hộ kinh doanh và các loại hình doanh nghiệp khác như doanh nghiệp tư nhân, công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên, công ty hợp danh từ đó làm nổi bật lên vị trí, vai trò của hộ kinh doanh và hiệu quả công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật.

Phương pháp lịch sử được sử dụng để xem xét quá trình hình thành và phát triển của hộ kinh doanh ở Việt Nam và quá trình hoàn thiện pháp luật của hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở Việt Nam.

Ngoài ra, luận văn còn sử dụng các phương pháp nghiên cứu khác như phương pháp hệ thống, phương pháp tổng hợp.

6. Ý nghĩa lý luận và Thực tiễn của luận văn

Luận văn là công trình nghiên cứu chuyên khảo một cách có hệ thống về công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong điều kiện nền kinh tế thị trường ở nước ta ở cấp độ luận văn thạc sĩ luật học.

Luận văn đề cập một cách có hệ thống những vấn đề lý luận và thực tiễn của quá trình hình thành và phát triển của hộ kinh doanh; về vị trí, vai trò công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường ở nước ta.

Phân tích những quy định của pháp luật điều chỉnh hoạt động của hộ kinh doanh để tìm ra những bất cập và đề ra những giải pháp hoàn thiện hệ thống pháp luật về hộ kinh doanh ở Việt Nam.

Với những đóng góp của luận văn có thể được xem làm tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu giảng dạy, học tập trong các cơ sở đào tạo Luật kinh tế và quản lý nhà nước.

7. Cơ cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, cơ cấu của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1. Những vấn đề lý luận về quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

Chương 2. Thực trạng quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh tại quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh.

Chương 3. Quan điểm và giải pháp tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

Chương 1
NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP
LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH

1.1. Khái niệm, đặc điểm và vai trò của quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh

1.1.1. Hộ kinh doanh – Đối tượng của quản lý nhà nước

1.1.1.1. Khái niệm về hộ kinh doanh

Hiện nay khó có thể đưa ra một định nghĩa thỏa đáng về hộ kinh doanh, và khó có thể nói hộ kinh doanh mang bản chất là cá nhân kinh doanh, thương nhân đơn lẻ hay thương nhân thể nhân.

Theo quy định tại Nghị định 78/2015/NĐ-CP thì hộ kinh doanh được định nghĩa:

“Hộ kinh doanh do một cá nhân hoặc một nhóm người gồm các cá nhân là công dân Việt Nam đủ 18 tuổi, có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, hoặc một hộ gia đình làm chủ, chỉ được đăng ký kinh doanh tại một địa điểm, sử dụng dưới mười lao động và chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình đối với hoạt động kinh doanh. Hộ kinh doanh có sử dụng từ mười lao động trở lên phải đăng ký thành lập doanh nghiệp theo quy định”. [17, Điều 66].

Định nghĩa trên về "hộ kinh doanh" cho thấy hộ kinh doanh được chia thành ba loại căn cứ vào chủ tạo lập ra nó: (1) Hộ kinh doanh do một cá nhân làm chủ; (2) hộ kinh doanh do một nhóm người làm chủ; và (3) hộ kinh doanh do hộ gia đình làm chủ.

- *Về hộ kinh doanh do một cá nhân làm chủ*: Cá nhân kinh doanh ở đây được hiểu là từng người cụ thể, là công dân Việt Nam đủ 18 tuổi, có năng lực pháp luật và năng lực hành vi dân sự đầy đủ thì được quyền thành lập hộ kinh doanh. Trong hoạt động kinh doanh cá nhân này phải nhân danh mình và tự chịu trách nhiệm về các hành vi thương mại của mình. Về bản chất, hộ kinh doanh do một cá nhân làm chủ là một thương nhân thể nhân.

- *Về hộ kinh doanh do "hộ gia đình làm chủ"*: Đây là một chủ thể kinh doanh

"rất riêng" của Việt Nam, bởi vì đa phần các quốc gia trên thế giới không thừa nhận hộ gia đình là một thực thể được tiến hành các hoạt động sản xuất kinh doanh giống như một thương nhân, hoặc một công ty. Việc quy định "hộ gia đình" được kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh như trên vừa nói có lẽ xuất phát từ việc Bộ luật Dân sự năm 1995 và Bộ luật Dân sự năm 2005 quy định "hộ gia đình" là chủ thể của quan hệ pháp luật dân sự. Điều 106 Bộ luật Dân sự năm 2005 định nghĩa:

Hộ gia đình mà các thành viên có tài sản chung, cùng đóng góp công sức để hoạt động kinh tế chung trong sản xuất, nông, lâm, ngư nghiệp hoặc một số lĩnh vực sản xuất, kinh doanh khác do pháp luật quy định là chủ thể khi tham gia quan hệ dân sự thuộc các lĩnh vực này [33, tr 27].

Từ việc quy định hộ kinh doanh do một hộ gia đình làm chủ làm nảy sinh nhiều khía cạnh pháp lý về chủ thể này mà chúng ta cần nghiên cứu để làm sáng tỏ.

Hộ gia đình là một chủ thể đặc biệt của pháp luật Việt Nam vì hộ gia đình không phải là cá nhân và cũng không phải là pháp nhân mà tập hợp các thành viên có tài sản chung. Do đó hộ kinh doanh không hoàn toàn là thương nhân thể nhân. Nhưng trước đây, hộ cá thể và hộ tiểu công nghiệp (hình thức đầu tiên của hộ hộ kinh doanh), theo Nghị định số 27-HĐBT ngày 9/3/1988, là thương nhân thể nhân.

Theo pháp luật hiện hành, khái niệm về hộ gia đình chưa xác định rõ các điều kiện hay các tiêu chí xác lập một hộ gia đình. Tập hợp các thành viên của hộ gia đình cũng không dễ xác định. Dấu hiệu của một gia đình được thể hiện qua quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống hay quan hệ nuôi dưỡng. Xuất phát từ thực tiễn xã hội Việt Nam cũng như căn cứ vào quy định của pháp luật, chúng tôi thấy thông thường các thành viên trong hộ gia đình phải có quan hệ hôn nhân, quan hệ huyết thống, quan hệ nuôi dưỡng; cùng cư trú ở một nơi, có cùng hoạt động kinh tế chung trên một sản nghiệp chung.

Bộ luật Dân sự năm 2005 cũng như Bộ luật dân sự năm 2015 chưa có quy định rõ ràng về việc xác định tư cách thành viên hộ gia đình. Việc xác định tư cách thành viên Hộ gia đình là rất quan trọng. Bởi lẽ, từ đó xác định được các quyền sở hữu khối tài sản chung và nghĩa vụ liên đới phát sinh nếu có rủi ro trong giao dịch.

Tuy nhiên, số lượng các thành viên trong hộ gia đình có thể thay đổi, gây khó khăn trong việc giải quyết các tranh chấp liên quan.

Hộ gia đình có thể đăng ký kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh. Nhưng theo Điều 66 Nghị định 78/2015/NĐ-CP những hộ gia đình sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp, làm muối và những người bán hàng rong, quà vặt, buôn chuyến, kinh doanh lưu động, làm dịch vụ có thu nhập thấp không phải đăng ký, trừ trường hợp kinh doanh các ngành, nghề có điều kiện, Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương quy định mức thu nhập thấp áp dụng trên phạm vi địa phương.

- *Về hộ kinh doanh do một nhóm người làm chủ*: Trước đây, việc quy định một nhóm người được đăng ký kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh lần đầu được nhắc đến tại nghị định 66/HĐBT ngày 3/02/1992 của Hội đồng Bộ trưởng. Tuy nhiên, theo quy định tại Điều 17 của Nghị định số 02/2000/NĐ-CP ngày 3/2/2000 không cho phép một nhóm người được đăng ký kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh: "Hộ kinh doanh cá thể do một cá nhân hoặc một hộ gia đình làm chủ, kinh doanh tại một điểm cố định, không thường xuyên thuê lao động, không có con dấu và chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình đối với hoạt động kinh doanh" [7, tr 12].

Có lẽ, nhận thức được tác dụng to lớn của nhóm đối tượng này đối với nền kinh tế nên đến Nghị định số 88/2006/NĐ-CP, Nghị định số 43/2010/NĐ-CP ngày 15/4/2010 và Nghị định 78/2015/NĐ-CP ngày 14/9/2015 của Chính Phủ đã cho phép một nhóm người được đăng ký kinh doanh dưới hình thức "hộ kinh doanh".

Theo quy định khoản 3, Điều 66 Nghị định số 78/2015/NĐ-CP, thì một nhóm người tự nguyện hùn vốn kỹ thuật cùng nhau tiến hành hoạt động kinh doanh, cùng hưởng lãi, cùng chịu lỗ và cùng chịu trách nhiệm về hoạt động kinh doanh của nhóm. Tuy nhiên, Nghị định này cũng chỉ mới dừng lại ở việc cho phép "một nhóm người" được đăng ký kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh mà chưa có nhiều quy định cụ thể liên quan đến chế độ chịu trách nhiệm của các cá nhân trong nhóm và chế độ quản trị hộ kinh doanh. Về số lượng thành viên, mặc dù, luật không có quy định nào về hạn chế số lượng thành viên trong một nhóm nhưng nếu sử dụng

hơn mười lao động thì hộ kinh doanh phải đăng ký kinh doanh dưới hình thức doanh nghiệp. Như vậy có thể hiểu, "hộ kinh doanh và các hình thức công ty không khác gì nhau về hình thức kết cấu mà chỉ khác nhau về quy mô kinh doanh" [18, tr 37].

Theo quy định tại Nghị định số 78/2015/NĐ-CP, thì có thể thấy hộ kinh doanh không hoàn toàn là cá nhân kinh doanh. Hộ kinh doanh có thể do một nhóm người hùn vốn cùng hợp tác sản xuất kinh doanh với nhau. Do vậy, khi giải quyết tranh chấp về hộ kinh doanh nói chung, cần chú ý tới hộ kinh doanh được tạo lập nên bởi một cá nhân hay một hộ gia đình hay một nhóm người để đưa ra các giải pháp thích hợp.

Nghiên cứu về hộ kinh doanh chúng ta cũng cần so sánh hộ kinh doanh với doanh nghiệp tư nhân. Trước đây theo Nghị định 66/HĐBT thì người kinh doanh dưới mức vốn pháp định được hiểu là những chủ thể kinh doanh có mức vốn thấp hơn vốn pháp định quy định cho doanh nghiệp tư nhân trong cùng ngành nghề kinh doanh. Khi Luật doanh nghiệp ban hành, vấn đề vốn pháp định đối với doanh nghiệp tư nhân đã có sự thay đổi cơ bản, theo đó chỉ doanh nghiệp tư nhân, công ty hoạt động trong một số ngành nghề nhất định phải thỏa mãn điều kiện vốn pháp định. Quy định này đã làm thay đổi cách hiểu về cá nhân và nhóm kinh doanh theo Nghị định số 66/HĐBT, vốn pháp định không còn là căn cứ để phân biệt giữa cá nhân và nhóm kinh doanh với doanh nghiệp tư nhân trong mọi ngành nghề như trước nữa.

Luật Doanh nghiệp năm 2014, tại khoản 4 Điều 170 quy định:

Hộ kinh doanh sử dụng thường xuyên từ 10 (mười) lao động trở lên phải đăng ký thành lập doanh nghiệp hoạt động theo quy định của Luật này.

Hộ kinh doanh có quy mô nhỏ thực hiện đăng ký kinh doanh và hoạt động theo quy định của Chính phủ [36].

Dưới cách nhìn của các nhà nghiên cứu, hộ kinh doanh có bản chất của doanh nghiệp, kinh doanh với quy mô nhỏ cũng giống với loại hình doanh nghiệp nhỏ. "Doanh nghiệp siêu nhỏ là một loại hình của Doanh nghiệp nhỏ, sử dụng dưới

10 lao động" [15, Điều 3].

Các quy định của pháp luật hiện hành không xác định "tư cách doanh nghiệp" cho hộ kinh doanh cá thể. Điều này ảnh hưởng đến địa vị pháp lý, hạn chế thẩm quyền của loại chủ thể này trong một số lĩnh vực so với doanh nghiệp (như lựa chọn ngành, nghề kinh doanh; giao kết hợp đồng kinh tế, tham gia quan hệ đầu tư trực tiếp với nước ngoài...).

Tuy nhiên cần phải thấy doanh nghiệp là một thuật ngữ có nhiều nghĩa khác nhau. Bộ luật Dân sự Nga 1994 tại Điều 132 xem doanh nghiệp là một tổ hợp tài sản sử dụng cho một hoặc một số hoạt động thương mại nhất định. Pháp luật của các nước theo Civil Law có quan niệm tương tự [19, tr.33]. Ở Hoa Kỳ thuật ngữ doanh nghiệp đôi khi được sử dụng để chỉ toàn bộ các thực thể kinh doanh không kể tới quy mô và phạm vi của chúng. Vậy việc không xem hộ kinh doanh là doanh nghiệp thiếu lý do chính đáng trong khi nó cũng là một thực thể hay một hình thức kinh doanh và có nghĩa vụ đăng ký kinh doanh. Xét từ nghĩa vụ đăng ký kinh doanh của hộ kinh doanh, có thể thấy hộ kinh doanh có bản chất là thương nhân. Nếu hộ kinh doanh do một cá nhân làm chủ thì có thể coi đó là thương nhân thể nhân. Thế nhưng hộ kinh doanh do một hộ gia đình hoặc một nhóm người làm chủ thì khó có thể coi đó là thương nhân thể nhân hay thương nhân pháp nhân mặc dù nó cũng được hưởng quyền và gánh vác nghĩa vụ pháp lý.

1.1.1.2. Đặc điểm của hộ kinh doanh

Một là, Hộ kinh doanh không phải là pháp nhân

Trước đây, theo quy định về chính sách đối với kinh tế cá thể, kinh tế tư doanh sản xuất công nghiệp, dịch vụ công nghiệp, xây dựng, vận tải được ban hành theo Nghị định 27/HĐBT ngày 9/3/1988 của Hội đồng Bộ trưởng thì Nhà nước công nhận tư cách pháp nhân của hộ kinh doanh. Nhưng theo quy định của pháp luật hiện hành, hộ kinh doanh không có tư cách pháp nhân.

Tư cách pháp nhân theo quan niệm của pháp luật Việt Nam hiện nay là tư cách pháp lý được Nhà nước công nhận cho một tổ chức (nhóm người) có khả năng tồn tại và hoạt động độc lập trước pháp luật. Khác với thể nhân, không phải tổ chức

nào, nhóm người nào cũng đều được Nhà nước công nhận tư cách pháp nhân. Theo quy định Điều 74 Bộ luật Dân sự năm 2015, một tổ chức được công nhận là pháp nhân khi có đủ các điều kiện sau đây: (a) Được thành lập theo quy định của Bộ luật này, luật khác có liên quan; (b) Có cơ cấu tổ chức theo quy định tại Điều 83 Bộ Luật này; (c) Có tài sản độc lập với cá nhân, pháp nhân khác và tự chịu trách nhiệm bằng tài sản của mình; (d) Nhân danh mình tham gia các quan hệ pháp luật một cách độc lập.

Hộ kinh doanh do một cá nhân thành lập có bản chất là cá nhân kinh doanh, do đó không thể là pháp nhân. Khác với công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên - Một hình thức công ty được pháp luật thừa nhận là có tư cách pháp nhân bởi nó được chủ sở hữu tạo lập nên như một thực thể riêng biệt mà tại đó chủ sở hữu của công ty chỉ chịu trách nhiệm về các khoản nợ và các nghĩa vụ khác của công ty trong phạm vi số vốn góp vào công ty. Như vậy, công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên là một thực thể tách biệt với chủ sở hữu của nó. Trong khi đó hộ kinh doanh và cá nhân thành lập nên nó không phải là hai chủ thể pháp lý độc lập với nhau. Mọi tài sản của hộ kinh doanh đều là tài sản của cá nhân tạo lập nó. Trong quá trình hoạt động sản xuất kinh doanh, nếu làm ăn phát đạt, thu được nhiều lợi nhuận, cá nhân tạo lập hộ kinh doanh hưởng toàn bộ số lợi nhuận đó (sau khi đã thực hiện các nghĩa vụ tài chính và thanh toán theo quy định của pháp luật và gánh chịu mọi nghĩa vụ cá nhân tạo lập hộ kinh doanh có thể là nguyên đơn hoặc bị đơn trong các vụ án liên quan tới hoạt động của hộ kinh doanh).

Như đã phân tích ở trên, hộ gia đình là một chủ thể đặc biệt của pháp luật Việt Nam vì hộ gia đình không phải là cá nhân mà tập hợp các thành viên có tài sản chung. Trong trường hợp hộ kinh doanh được tạo lập bởi hộ gia đình, thì hộ kinh doanh có bản chất là hộ gia đình kinh doanh. Do đó, hộ kinh doanh cũng không phải là pháp nhân.

Hộ kinh doanh được tạo lập bởi một nhóm người cũng không có tư cách pháp nhân. Về thực tiễn hoạt động sản xuất kinh doanh loại hình này gần giống với công ty hợp danh và tổ hợp tác: Tổ hợp tác được hình thành trên cơ sở hợp đồng tự

nguyên từ 3 cá nhân trở lên, có cam kết về nghĩa vụ giữa họ với nhau; liên đới trách nhiệm về tài sản riêng của mình, theo phần tương ứng với phần đóng góp của mỗi người, trừ khi họ có thỏa thuận khác về mức chịu trách nhiệm. Như vậy, về nguyên tắc tổ hợp tác phải chịu trách nhiệm vô hạn, là một tổ chức đối nhân.

Thực chất hộ kinh doanh, do cá nhân chủ hộ hoặc các cá nhân thành viên của hộ tiến hành hoạt động sản xuất kinh doanh và chịu trách nhiệm về các rủi ro trong kinh doanh một cách cá nhân (hoặc liên đới giữa các cá nhân) và trực tiếp. Dù nghị định 78/2015/NĐ-CP không có quy định nói về vấn đề này, nhưng thực tế hộ gia đình kinh doanh không thể nhân danh chính mình tham gia các quan hệ pháp luật.

Hai là, Hộ kinh doanh là hình thức kinh doanh quy mô rất nhỏ

Pháp luật Việt nam dùng quy mô làm tiêu chí để phân biệt hộ kinh doanh và doanh nghiệp. Trước đây, theo Nghị định 66/HĐBT và Luật doanh nghiệp tư nhân năm 1990, tiêu chí để xác định quy mô kinh doanh là vốn pháp định. Đây cũng là tiêu chí để phân biệt cá nhân và nhóm kinh doanh (hộ kinh doanh) với doanh nghiệp tư nhân. Muốn thành lập doanh nghiệp tư nhân phải có đủ vốn pháp định (được hiểu là mức vốn pháp định tối thiểu khi thành lập doanh nghiệp), trong khi đó đối với cá nhân và nhóm kinh doanh không nhất thiết phải như vậy và loại hình kinh doanh này không được coi là doanh nghiệp. Tuy nhiên, thực tế quy định này không hợp lý vì một số hộ kinh doanh lại đầu tư một số vốn rất lớn, vượt xa mức vốn pháp định đòi hỏi phải có đối với một doanh nghiệp tư nhân trên cùng một lĩnh vực, ngành nghề kinh doanh. Từ khi có Luật Doanh nghiệp năm 1999, tiêu chí vốn pháp định đã được bỏ đi. Thay vào đó là số địa điểm kinh doanh và số lượng lao động. Nếu hộ kinh doanh có sử dụng thường xuyên trên 10 lao động phải đăng ký kinh doanh dưới hình thức doanh nghiệp. Hộ kinh doanh chỉ được đăng ký tại một địa điểm và nếu quy mô hoạt động của hộ kinh doanh tăng lên đến mức có nhu cầu mở thêm địa điểm kinh doanh thì chủ sở hữu hộ kinh doanh đó cũng phải đăng ký kinh doanh dưới hình thức doanh nghiệp vì pháp luật không giới hạn số lượng địa điểm kinh doanh mà một doanh nghiệp có thể có.

Quy định của pháp luật Việt Nam về việc hạn chế số lượng lao động dưới 10

người và kinh doanh tại một địa điểm đối với hộ kinh doanh phần nào đó có sự hạn chế về quyền tự do kinh doanh. Điều này gây tổn kém không thật cần thiết cho người kinh doanh, và có thể trái với ý chí và khả năng kinh doanh của họ. Việc buộc hộ kinh doanh sử dụng thường xuyên hơn mười lao động phải đăng ký kinh doanh dưới hình thức doanh nghiệp có lẽ chưa tính đến đặc trưng của từng ngành nghề kinh doanh. Vì với những hộ kinh doanh về lĩnh vực dịch vụ, ăn uống thì số lao động có thể lên tới hàng chục người.

Hộ kinh doanh là hình thức kinh doanh quy mô rất nhỏ nhưng không phải là đối tượng có quy mô kinh doanh nhỏ nhất. Loại hình kinh doanh này vẫn được coi là có quy mô kinh doanh lớn hơn và ổn định hơn so với một số hộ gia đình sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp, làm muối và những người bán hàng rong, quà vặt, làm dịch vụ có thu nhập thấp. Những đối tượng trên đây không phải đăng ký kinh doanh mặc dù vẫn thực hiện hành vi kinh doanh để kiếm lời. Dấu hiệu để phân biệt những đối tượng này với hộ kinh doanh là mức thu nhập thấp. Mức thu nhập được coi là thấp theo quy định cụ thể của Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Ba là, Chủ hộ kinh doanh chịu trách nhiệm vô hạn đối với các khoản nợ của hộ kinh doanh

Theo quy định tại Nghị định 78/2015/NĐ-CP thì chủ hộ kinh doanh được xác định là cá nhân người đầu tư trong trường hợp hộ kinh doanh do cá nhân làm chủ, các thành viên trong trường hợp hộ kinh doanh do một nhóm người làm chủ hoặc tất cả các thành viên của hộ gia đình trong trường hợp hộ kinh doanh do một hộ gia đình làm chủ. Hộ kinh doanh và chủ thể sáng lập ra nó (chủ hộ kinh doanh) không phải là hai thực thể độc lập, và có tài sản tách biệt với nhau. Nên chủ hộ kinh doanh phải chịu chế độ trách nhiệm vô hạn đối với khoản nợ của hộ kinh doanh, có nghĩa là, chủ hộ kinh doanh phải chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình.

Nếu hộ kinh doanh do một cá nhân làm chủ, thì chủ hộ phải chịu trách nhiệm vô hạn đối với các khoản nợ của hộ kinh doanh, bởi trong trường hợp này hộ kinh doanh có bản chất là cá nhân kinh doanh hay thương nhân thể nhân.

Nếu hộ kinh doanh do một hộ gia đình làm chủ, thì việc xác định trách nhiệm

của từng thành viên hộ gia đình được thực hiện theo quy định tại Điều 103 và Điều 288 Bộ luật Dân sự năm 2015. Theo Bộ luật này, hộ gia đình chịu trách nhiệm bằng tài sản chung của hộ; nếu tài sản chung không đủ để thực hiện nghĩa vụ chung thì các thành viên phải chịu trách nhiệm liên đới bằng tài sản riêng của mình. Mức góp của mỗi thành viên có thể đồng đều hoặc khác nhau phụ thuộc vào thỏa thuận của hộ gia đình nhưng trong mọi trường hợp, các thành viên phải có trách nhiệm thanh toán hết nợ cho các chủ nợ. Nếu một trong các thành viên không có khả năng góp thêm để trả nợ như thỏa thuận của hộ thì các thành viên khác có nghĩa vụ phải lấy tài sản của mình để tiếp tục trả nợ.

Tuy nhiên, nếu hộ kinh doanh do một nhóm người làm chủ, thì việc xác định chế độ trách nhiệm của các thành viên có lẽ trở nên phức tạp, bởi chế độ trách nhiệm của thành viên trong nhóm không được Nghị định 78/2015/NĐ-CP xác định rõ, và Bộ luật Dân sự năm 2015 cũng không có quy định về trách nhiệm dân sự của các đối tượng này mà phụ thuộc vào sự giải thích. "Nếu xem hộ kinh doanh do một nhóm người làm chủ là một công ty hợp danh không có tư cách pháp nhân như trên đã nói thì các thành viên trong nhóm phải chịu trách nhiệm liên đới và vô hạn định đối với các khoản nợ của hộ kinh doanh" [18, tr.45].

1.1.1.3. Vai trò của hộ kinh doanh trong sự phát triển kinh tế - xã hội ở Việt Nam

Kinh tế cá thể, tiểu chủ có lịch sử hình thành và phát triển lâu đời, gắn liền với sự hình thành và phát triển của kinh tế hàng hóa. Trước thời kỳ đổi mới, nền kinh tế nước ta phát triển theo mô hình kế hoạch hóa tập trung bao cấp, chỉ tồn tại một hình thức sở hữu công hữu với hai thành phần kinh tế: quốc doanh và tập thể. Do đó, kinh tế cá thể, tiểu chủ không được tạo điều kiện phát triển, hơn nữa còn bị coi là "phi xã hội chủ nghĩa", là "đối tượng cải tạo xã hội chủ nghĩa". Mặc dù vậy, trên thực tế nó vẫn hoạt động dưới dạng "kinh tế ngầm". Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI (1986) của Đảng đã đánh dấu bước chuyển biến quan trọng trong nhận thức thực tiễn, trong đổi mới tư duy lý luận, trước hết là tư duy về kinh tế. Với chủ trương phát triển nền kinh tế nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường có

sự quản lý của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa nhằm giải phóng và khai thác mọi tiềm năng của các thành phần kinh tế, phát triển lực lượng sản xuất, kinh tế cá thể, tiểu chủ có điều kiện phục hồi và phát triển.

Nhất quán với quan điểm này, các nghị quyết gần đây của Đảng đã đề ra chủ trương phát triển nền kinh tế ngoài quốc doanh, trong đó có kinh tế cá thể, tiểu chủ (hộ kinh doanh).

Nghiên cứu quan điểm của Đảng và quy định pháp luật về Hộ kinh doanh đồng thời từ thực trạng hoạt động của hộ kinh doanh có thể thấy thành phần kinh trên có vai trò sau:

Thứ nhất: Với số lượng hơn 4 triệu cơ sở, hộ kinh doanh đang hoạt động ở khắp các địa bàn xã, phường trên phạm vi toàn quốc, không những đã huy động được nguồn nội lực khá lớn cho phát triển kinh tế của đất nước mà còn làm giảm bớt sự cách biệt về kinh tế, xã hội giữa các vùng, miền, các địa bàn trong cả nước, nhất là các địa bàn mà doanh nghiệp không muốn hoặc không thể đầu tư như miền núi, hải đảo, vùng sâu, vùng xa.

Thứ hai: Công tác quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh góp phần quan trọng trong sự tăng trưởng của nền kinh tế. Theo số liệu thống kê của Viện chính sách và Chiến lược phát triển nông nghiệp, nông thôn (Ipsard), "tính đến giữa năm 2010, các hộ kinh doanh đóng góp khoảng 20% GDP cả nước" [4, tr.10]. Vì là quy mô nhỏ nên các hộ kinh doanh có tính năng động, linh hoạt, sáng tạo trong sản xuất kinh doanh góp phần làm năng động nền kinh tế

Thứ ba: Với trên 7,9 triệu lao động làm việc, công tác quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh đã giải quyết một số lượng lớn việc làm cho dân cư, làm tăng thu nhập người lao động, góp phần xóa đói giảm nghèo. Trên thực tế vấn đề tạo công ăn việc làm và thu nhập cho người lao động, thì khu vực này vượt trội hơn hẳn khu vực khác, góp phần đáng kể vào việc giải quyết nhiều vấn đề xã hội bức xúc.

Thứ tư: Các cơ sở sản xuất, kinh doanh cá thể thu hút được khá nhiều vốn nhàn rỗi trong nhân dân, do quy mô nhỏ nên các hộ kinh doanh có vai trò và tác dụng rất lớn trong việc thu hút các cá nhân đầu tư vào sản xuất kinh doanh.

Thứ năm: Công tác quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh có vai trò to lớn đối với quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đặc biệt đối với khu vực nông thôn. Sự phát triển của các hộ kinh doanh ở nông thôn đã đẩy nhanh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế, làm cho công nghiệp và thủ công nghiệp phát triển mạnh đồng thời thúc đẩy các ngành thương mại, dịch vụ phát triển.

1.1.2. Khái niệm và đặc điểm quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

1.1.2.1. Khái niệm quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Quản lý nhà nước bằng pháp luật là việc nhà nước sử dụng pháp luật làm công cụ để điều chỉnh các quan hệ xã hội. Đây là phương thức quản lý riêng có của Nhà nước nhằm thực hiện các chức năng của Nhà nước đối với xã hội. Khoản 1 Điều 8 Hiến pháp 2013 quy định: " Nhà nước được tổ chức và hoạt động theo Hiến pháp và pháp luật, quản lý xã hội bằng Hiến pháp và pháp luật, thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ " [32, tr. 4].

Nhà nước và pháp luật là hai hiện tượng xã hội thuộc kiến trúc thượng tầng, có mối liên hệ chặt chẽ, mật thiết với nhau, cùng phát sinh, tồn tại, phát triển và tiêu vong; đều là phương tiện của quyền lực chính trị. Nhà nước thiếu công cụ pháp luật có tính bắt buộc chung thì không thể phát huy vai trò quản lý kinh tế - xã hội của mình vì không thiết lập được trật tự, kỷ cương trong quản lý. Pháp luật mà thiếu sức mạnh cưỡng chế của Nhà nước thì sẽ không thể phát huy tác dụng cưỡng chế và giá trị thuyết phục phòng ngừa.

Pháp luật là hệ thống các quy tắc xử sự do nhà nước ban hành và được bảo đảm thực hiện bằng nhà nước. Vai trò và giá trị xã hội to lớn của pháp luật thể hiện ở chức năng điều chỉnh các quan hệ xã hội và là cơ sở pháp lý quan trọng cho sự ổn định và phát triển năng động của các quan hệ kinh tế - xã hội. Vì vậy, khi đề cập đến quản lý nhà nước bằng pháp luật thì trước hết nhà nước phải xây dựng một hệ thống pháp luật làm nền tảng trong việc điều chỉnh các quan hệ kinh tế - xã hội.

Để đưa pháp luật vào thực tiễn đời sống kinh tế - xã hội cần phải triển khai quá trình tổ chức thực hiện pháp luật với nhiều hình thức và biện pháp khác nhau:

từ việc tổ chức tuyên truyền, giáo dục pháp luật cho mọi tầng lớp nhân dân, mọi doanh nhân thuộc các thành phần kinh tế hiểu biết và kinh doanh theo đúng pháp luật, tuân thủ và chấp hành nghiêm chỉnh pháp luật, đến việc làm cho các cơ quan nhà nước, cán bộ, công chức nhà nước am hiểu pháp luật, thừa hành và áp dụng đúng đắn pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước.

Một đòi hỏi khách quan của nền kinh tế thị trường định hướng XHCN là bên cạnh việc khuyến khích và tạo điều kiện cho các thành phần kinh tế phát triển thì việc thường xuyên thanh tra, kiểm tra việc tuân thủ và chấp hành pháp luật, cũng như xử lý nghiêm minh các hành vi vi phạm pháp luật của các chủ thể kinh doanh là một hoạt động không thể thiếu của Nhà nước. Thông qua hoạt động này nhằm thiết lập sự ổn định và trật tự trong các quan hệ kinh tế, bảo đảm sự phát triển bền vững và đúng định hướng XHCN của nền kinh tế thị trường ở nước ta.

Từ phân tích trên đây, có thể thấy rằng, quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh chính là việc nhà nước ban hành pháp luật và sử dụng pháp luật như một công cụ quản lý nhằm tác động lên các hoạt động của hộ kinh doanh theo những phương thức nhất định nhằm thực hiện các chức năng và nhiệm vụ của Nhà nước. Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh thể hiện phương thức tác động mang tính quyền lực trong hoạt động quản lý của Nhà nước thông qua các cơ quan trong bộ máy nhà nước để đạt đến mục đích quan trọng là vừa bảo đảm quyền tự do kinh doanh trong khuôn khổ pháp luật của Hộ kinh doanh, vừa nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước của bộ máy nhà nước.

Như vậy, quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là quá trình nhà nước ban hành pháp luật, tổ chức thực hiện pháp luật để quản lý các Hộ kinh doanh nhằm thực hiện chức năng quản lý nhà nước về kinh tế, đồng thời phát huy vai trò và nâng cao hiệu quả hoạt động của hộ kinh doanh trong điều kiện xây dựng và phát triển bền vững nền kinh tế thị trường định hướng XHCN.

1.1.2.2. Những đặc điểm cơ bản của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Trong điều kiện chuyển sang nền kinh tế thị trường định hướng XHCN hiện

nay ở Việt Nam, hộ kinh doanh là một trong những chủ thể kinh doanh, sản xuất tạo ra các sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ phục vụ nhu cầu tiêu dùng của đời sống kinh tế - xã hội. Ở một khía cạnh nhất định, so với các loại hình doanh nghiệp khác như: DNNN, hợp tác xã, công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty hợp danh, công ty cổ phần, doanh nghiệp tư nhân, doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài thì hộ kinh doanh có những nét riêng biệt, cần được lưu ý và tạo điều kiện để loại hình này có thể phát huy được những ưu thế vốn có của nó. Vì vậy, khi nghiên cứu về quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh, xuất phát từ những đặc điểm riêng biệt của đối tượng quản lý, có một số đặc trưng cơ bản của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh như sau:

Đặc điểm thứ nhất: Sử dụng quyền lực nhà nước thông qua hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh để đảm bảo trật tự trong quan hệ và hoạt động đúng hướng. Quyền lực nhà nước trong quản lý hành chính nhà nước bằng pháp luật trước hết thể hiện ở việc các chủ thể có thẩm quyền thể hiện ý chí nhà nước thông qua phương tiện nhất định, trong đó phương tiện cơ bản và đặc biệt quan trọng được sử dụng là văn bản quản lý hành chính nhà nước. Bằng việc ban hành văn bản, chủ thể quản lý hành chính nhà nước thể hiện ý chí của mình dưới dạng các chủ trương, chính sách pháp luật nhằm định hướng cho hoạt động xây dựng và áp dụng pháp luật; dưới dạng quy phạm pháp luật nhằm cụ thể hóa các quy phạm pháp luật của cơ quan quyền lực nhà nước và của cấp trên thành những quy định chi tiết để có thể triển khai thực hiện trong thực tiễn; dưới dạng các mệnh lệnh cá biệt nhằm áp dụng pháp luật vào thực tiễn, trực tiếp thực hiện quyền và nghĩa vụ của các bên tham gia quan hệ quản lý.

Đặc điểm thứ hai: Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là tác động có tính tổ chức chặt chẽ thông qua hoạt động quản lý nhà nước. Để bảo đảm tính pháp chế trong hoạt động hành pháp, bộ máy các cơ quan hành pháp được tổ chức thành một khối thống nhất từ Trung ương tới địa phương, đứng đầu là Chính phủ, nhờ đó các hoạt động của bộ máy được chỉ đạo, điều hành thống nhất, bảo đảm lợi ích chung của cả nước, bảo đảm sự liên kết, phối hợp nhịp nhàng giữa

các địa phương tạo ra sức mạnh tổng hợp của cả, tránh được sự cục bộ phân hóa giữa các địa phương hay vùng miền khác nhau. Tuy nhiên, do mỗi địa phương đều có những nét đặc thù riêng về điều kiện kinh tế – xã hội, nên để có thể phát huy tối đa những yếu tố của từng địa phương, tạo sự năng động sáng tạo trong quản lý điều hành, bộ máy hành chính còn được tổ chức theo hướng phân cấp, trao quyền tự quyết, tạo sự chủ động sáng tạo cho chính quyền địa phương.

Đặc điểm thứ ba: Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh đòi hỏi nhà nước phải có những quy định cụ thể về tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh. Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh có nghĩa là nhà nước sử dụng công cụ pháp luật để điều chỉnh các quan hệ phát sinh trong tổ chức và hoạt động của một chủ thể kinh doanh được đặc trưng bởi sự tham gia của một cá nhân hoặc một nhóm người gồm các cá nhân hoặc một hộ gia đình làm chủ, nhưng không phải tất cả đều trực tiếp tham gia vào việc điều hành, quản lý hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh như ở một số loại hình doanh nghiệp. Vì vậy nhà nước phải có nhiều qui định cụ thể hơn so với các loại hình doanh nghiệp về chức năng, nghĩa vụ, quyền lợi của các thành viên, về góp vốn và chuyển nhượng vốn v.v...

Là một thực thể kinh doanh tồn tại trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, hoạt động của hộ kinh doanh có những ảnh hưởng, tác động sâu sắc nhất định đến đời sống kinh tế - xã hội và ngược lại bản thân nó cũng bị chi phối bởi các điều kiện thực tại của đời sống kinh tế - xã hội. Trước hết, xét về phương diện các thành tố cấu thành trong tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh, thì đây là một loại hình kinh doanh quy mô rất nhỏ. Do đó, nhằm tránh và ngăn chặn nguy cơ của sự lạm dụng quyền lực để trục lợi thì rất cần có sự can thiệp, quản lý, điều tiết và kiểm soát nhiều hơn từ phía nhà nước và bằng pháp luật điều chỉnh các quan hệ phát sinh trong tổ chức và hoạt động của loại hình này so với loại hình doanh nghiệp.

Điều đó đặt ra yêu cầu, đòi hỏi khách quan là nhà nước cần sử dụng công cụ pháp luật để điều chỉnh kịp thời và hiệu quả các quan hệ phát sinh trong tổ chức và hoạt động của Hộ kinh doanh để một mặt tạo lập cho hộ kinh doanh cơ chế quản lý,

kiểm soát, điều hành hoạt động mang tính linh hoạt và dân chủ.

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh bảo đảm cơ sở pháp lý trong tổ chức và vận hành nền kinh tế dân chủ, thực hiện chủ trương nhiều thành phần kinh tế và hỗ trợ cho sự phát triển của các cá nhân, tổ chức kinh doanh nhỏ lẻ, phát triển thị trường kinh doanh bán lẻ mang tính chuyên nghiệp.

Đặc điểm thứ tư: Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh thể hiện tính phân biệt quản lý các thành phần kinh tế khác. Đặc điểm này được thể hiện khá rõ ở thủ tục đăng ký kinh doanh của hộ kinh doanh có thủ tục pháp lý đơn giản hơn nhiều so với việc thành lập doanh nghiệp (không cần xây dựng điều lệ, quy chế hoạt động, chứng minh vốn điều lệ . . .); thủ tục kê khai thuế đơn giản hơn và được áp dụng mức thuế khoán (doanh nghiệp phải thực hiện việc kê khai thuế hàng tháng) định áp dụng định kỳ hàng năm; ngoài ra hộ kinh doanh còn được phân biệt khi pháp luật quy định số lao động sử dụng phải dưới 10 người.

Đặc điểm thứ năm: Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh phải chú trọng tăng cường khả năng kiểm soát, ngăn chặn và xử lý các hành vi giao dịch tư lợi và vi phạm pháp luật.

Trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, các chủ thể kinh doanh luôn luôn theo đuổi mục tiêu lợi nhuận. Những người này trực tiếp quyết định hoặc có ảnh hưởng trực tiếp đến việc ra quyết định về việc thiết lập giao dịch tư lợi nên họ có thể trực tiếp hay gián tiếp thu được lợi từ các giao dịch đã thiết lập nếu không có sự kiểm soát cần thiết bằng pháp luật từ phía nhà nước thông qua việc quy định bắt buộc công khai hóa các giao dịch tư lợi và lợi ích có liên quan đến hoạt động của Hộ kinh doanh.

Như đã phân tích ở trên, kinh tế thị trường là nền kinh tế năng động mà động lực cho sự hoạt động của nó chính là lợi nhuận của các nhà kinh doanh. Chính vì sức hút của động lực lợi nhuận quá lớn nên có thể có một số cá nhân bất chấp pháp luật, đạo đức và không từ bỏ bất cứ thủ đoạn nào để đạt tới mục đích lợi nhuận. Các hành vi vi phạm pháp luật mà các đối tượng này thực hiện hết sức tinh vi và đa dạng, nó đi từ cấp độ đơn giản đến phức tạp, từ các vi phạm hành chính đến

cả các hành vi vi phạm pháp luật hình sự... Rõ ràng việc tăng cường khả năng kiểm soát và xử lý các hành vi vi phạm pháp luật của hộ kinh doanh là một nội dung quan trọng trong chức năng quản lý kinh tế của Nhà nước. Chức năng này chỉ phát huy tác dụng tích cực và hiệu quả trong điều kiện nhà nước tăng cường các biện pháp quản lý bằng pháp luật đối với các hộ kinh doanh.

Đặc điểm thứ sáu: Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là hoạt động quản lý hành chính nhà nước có tính chấp hành, điều hành và mang tính liên tục. Tính chấp hành và điều hành của hoạt động quản lý nhà nước thể hiện trong việc những hoạt động này được tiến hành trên cơ sở pháp luật và nhằm mục đích thực hiện pháp luật, cho dù đó là hoạt động chủ động sáng tạo của chủ thể quản lý thì cũng không được vượt quá khuôn khổ pháp luật, điều hành cấp dưới, trực tiếp áp dụng pháp luật hoặc tổ chức những hoạt động thực tiễn..., trên cơ sở quy định pháp luật nhằm hiện thực hóa pháp luật. Tính điều hành của hoạt động quản lý hành chính nhà nước thể hiện trong việc chủ thể có thẩm quyền tổ chức thực hiện pháp luật trong đời sống xã hội. Trong quá trình đó, các chủ thể này, không chỉ tự mình thực hiện pháp luật mà quan trọng hơn cả chúng đảm nhận chức năng chỉ đạo nhằm vận hành hoạt động của các cơ quan, đơn vị trực thuộc theo một quy trình thống nhất; tổ chức để mọi đối tượng có liên quan thực hiện pháp luật nhằm hiện thực hóa các quyền và nghĩa vụ của các bên trong quan hệ quản lý.

Khác với hoạt động lập pháp và tư pháp, quản lý hành chính nhà nước luôn cần có tính liên tục, kịp thời và linh hoạt để đáp ứng sự vận động không ngừng của đời sống xã hội. Chính điểm đặc thù này được coi là một cơ sở quan trọng trong việc xác lập quy định về tổ chức và hoạt động, quy chế công chức, công vụ của bộ máy hành chính nhà nước; tạo ra bộ máy hành chính gọn nhẹ, có sự linh hoạt trong tổ chức, có đội ngũ công chức năng động sáng tạo, quyết đoán và chịu sự ràng buộc trách nhiệm đối với hoạt động của mình.

1.1.3. Vai trò của quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là một nội dung trong hoạt động quản lý nhà nước về kinh tế. Ngoài phương tiện quản lý bằng pháp

luật, nhà nước còn sử dụng các phương tiện quản lý khác như: kế hoạch, chính sách để quản lý nền kinh tế nói chung và các hộ kinh doanh nói riêng. So với các phương tiện quản lý khác, việc sử dụng pháp luật để quản lý hộ kinh doanh có vai trò và ý nghĩa rất quan trọng trong hoạt động quản lý của Nhà nước. Vai trò và ý nghĩa này thể hiện ở những khía cạnh sau đây:

Thứ nhất, Quản lý nhà nước bằng pháp luật là cách thức cụ thể hóa chủ trương, đường lối của Đảng về phát triển loại hình hộ kinh doanh vào cuộc sống.

Nội dung cơ bản trong đường lối đổi mới và phát triển kinh tế của Đảng Cộng sản Việt Nam được thể chế hóa trong Hiến pháp 2013 là phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần, vận hành theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước, theo định hướng XHCN.

Để đường lối phát triển kinh tế của Đảng ta trở thành hiện thực trong đời sống kinh tế - xã hội, quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh có vai trò rất quan trọng. Nhờ vào các thuộc tính của pháp luật mà quản lý nhà nước bằng pháp luật trở thành điều kiện quan trọng trong việc cụ thể hóa đường lối, chủ trương của Đảng, tổ chức thực hiện đường lối đó, làm cho đường lối của Đảng hiện hữu trong mỗi con người, mỗi hình thức kinh doanh và toàn xã hội.

Cùng với vai trò cụ thể hóa đường lối, chủ trương của Đảng về phát triển Hộ kinh doanh, quản lý nhà nước bằng pháp luật còn xác lập khuôn khổ pháp lý trong tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh, pháp luật đã trở thành một đại lượng phản ánh các giá trị pháp lý trong việc tạo cho Hộ kinh doanh "một chỗ đứng" trong sự phát triển của nền Việt Nam. Pháp luật xác định địa vị pháp lý bình đẳng của hộ kinh doanh với loại hình doanh nghiệp trong nền kinh tế. Việc xác định này tạo ra hành lang pháp lý cho các hộ kinh doanh hoạt động có hiệu quả theo quy định của pháp luật. Nhà nước với tư cách là chủ thể quản lý, dựa trên cơ sở các chuẩn mực pháp luật để tác động có định hướng vào tổ chức và hoạt động của Hộ kinh doanh nhằm điều tiết và bảo đảm sự phát triển cân đối, bền vững của nền kinh tế. Bằng pháp luật và trong giới hạn pháp luật, nhà nước bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của hộ kinh doanh trong đầu tư kinh doanh, thuê mướn và sử dụng lao động,

trong phân phối thu nhập và các quan hệ sản xuất - kinh doanh khác... Thông qua pháp luật, nhà nước quy định các quyền và nghĩa vụ của Hộ kinh doanh trong tổ chức và hoạt động; định hình các mối quan hệ với các chủ thể khác trong nền kinh tế.

Thứ hai, thông qua hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh đã tạo lập trật tự quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh nói riêng và Kinh tế thị trường nói chung. Ngoài ra, Hộ kinh doanh phải trở thành một bộ phận hài hòa của nền Kinh tế thị trường định hướng XHCN.

Để tạo lập trật tự quản lý nhà nước thì nhà nước tạo lập khung khổ pháp lý cho hoạt động sản xuất kinh doanh diễn ra hiệu quả. Chỉ duy nhất nhà nước có được chức năng này. Hệ chuẩn pháp luật kinh tế của nhà nước càng được xây dựng đồng bộ đúng đắn nhất quán và kịp thời bao nhiêu càng có tác động tích cực tới sự vận hành của nền kinh tế bấy nhiêu.

Vai trò của nhà nước đối với sự phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cũng thể hiện ở việc nhà nước góp phần đặc lực vào việc tạo môi trường cho thị trường phát triển như tạo lập kết cấu hạ tầng kinh tế cho sản xuất lưu thông hàng hóa; tạo lập sự phân công lao động theo ngành nghề vùng kinh tế qua việc nhà nước tiến hành quy hoạch phát triển kinh tế theo lợi thế từng vùng ngành và nhu cầu chung của xã hội; điều này cũng là điều kiện cần và đủ để Hộ kinh doanh trở thành một bộ phận không thể thiếu của nền kinh tế thị trường.

Thứ ba, quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh nhằm huy động nguồn lực phát triển kinh tế xã hội từ Hộ kinh doanh.

Đại hội XII của Đảng đề ra, vấn đề huy động và sử dụng có hiệu quả nguồn vốn trong xã hội để phát triển kinh tế - xã hội đang là một trọng những nội dung nổi lên, thu hút sự quan tâm của toàn xã hội. Để có thể huy động được một khối lượng nguồn vốn to lớn từ hộ kinh doanh, đòi hỏi phải có những quan điểm huy động vốn phù hợp, cùng với các giải pháp có tính khả thi, hiệu quả cao; đồng thời, định hướng cơ cấu huy động vốn hợp lý và sử dụng hiệu quả mới có thể giúp giảm áp lực nợ công đang có xu hướng gia tăng hiện nay.

Thứ tư, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là tạo nên môi trường pháp lý an toàn, bình đẳng, thuận lợi và minh bạch để các Hộ kinh doanh phát triển lớn mạnh và bền vững.

Những lợi thế thông qua việc quản lý nhà nước bằng pháp luật mang lại cho Hộ kinh doanh là sự chủ động, sáng tạo trong kinh doanh trên nền tảng khuôn khổ pháp lý mà nhà nước quy định về những lĩnh vực, ngành nghề được tự do kinh doanh, được nhà nước khuyến khích đầu tư, những ưu đãi, chính sách hỗ trợ mà công ty được hưởng khi đầu tư... Chính sự định hướng rõ ràng từ các quy định của pháp luật giúp cho Hộ kinh doanh có môi trường pháp lý an toàn để phát triển ổn định, lâu dài và có điều kiện mở rộng quy mô kinh doanh.

Trong nền kinh tế nhiều thành phần, với nhiều hình thức sở hữu, nhiều lợi ích đan xen lẫn nhau; thì vấn đề đặt ra là phải bảo đảm tính công bằng và sự bình đẳng trong đối xử của Nhà nước đối với các loại hình kinh doanh thuộc mọi thành phần kinh tế. Chính thông qua quản lý nhà nước bằng pháp luật sẽ tìm được một "đại lượng bằng nhau" trong sự phản ánh lợi ích của các chủ thể khác nhau. Tất cả các điều kiện và cơ hội kinh doanh của Hộ kinh doanh chỉ có thể tiến hành một cách thuận lợi khi đặt trên nền tảng của một hệ thống pháp luật thống nhất và đồng bộ. Pháp luật là phương tiện duy nhất bảo đảm quyền tự do kinh doanh, tự do cạnh tranh lành mạnh của Hộ kinh doanh, là chỗ dựa trong giải quyết các tranh chấp phát sinh một cách công bằng và hợp lý.

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là phương thức thiết lập cơ chế công khai hóa, minh bạch hóa trong hoạt động của Hộ kinh doanh, là biện pháp hữu hiệu để thực hiện sự quản lý của Nhà nước. Chính sự công khai, minh bạch của pháp luật bắt buộc Hộ kinh doanh xác định rõ ràng ranh giới trong cách xử sự của mình sao cho phù hợp pháp luật. Các chủ thể tham gia hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh sẽ soi mình trong tấm gương minh bạch của pháp luật, trong đó mọi sự vi phạm nếu có đều dễ dàng bị phát hiện và xử lý.

Thứ năm, quản lý nhà nước bằng pháp luật là điều kiện cơ bản đảm bảo hiệu lực và hiệu quả quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh.

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là sự tác động mang tính đặc thù của pháp luật lên quá trình tổ chức và hoạt động của Hộ kinh doanh trong nền kinh tế. Sự tác động này mang tính định hướng rõ nét, tính tổ chức chặt chẽ và tính hiệu quả rất cao, là cơ sở quan trọng trong việc phát huy vai trò quản lý bằng pháp luật của Nhà nước đối với Hộ kinh doanh.

Hiệu lực quản lý của Nhà nước đối với Hộ kinh doanh được thể hiện thông qua việc ban hành, tổ chức thực hiện pháp luật và xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước. Trong nền kinh tế thị trường, tính tự do, sự năng động, nhạy bén trong việc đáp ứng tốt nhất nhu cầu của người tiêu dùng là những yêu cầu khách quan mà Hộ kinh doanh cần nắm bắt để cung cấp cho xã hội những hàng hóa - dịch vụ chất lượng cao, giá thành thấp. Nhưng gắn liền với những yêu cầu đó là sự cạnh tranh không lành mạnh, làm ăn gian lận, tùy tiện; do đó chỉ có thông qua vai trò pháp luật, nhà nước mới hạn chế và xóa bỏ được tình trạng thiếu lành mạnh trên.

Hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh trong nền kinh tế được đánh giá bằng việc nhà nước tìm được tiếng nói chung trong giải quyết các mối quan hệ lợi ích: nhà nước - Hộ kinh doanh - xã hội. Mục tiêu phát triển kinh tế của Đảng và Nhà nước ta là tăng trưởng kinh tế gắn liền với tiến bộ và công bằng xã hội. Mục đích kinh doanh của Hộ kinh doanh là lợi nhuận và nhà nước cũng khuyến khích người dân làm giàu chính đáng, nhưng vấn đề quan trọng đặt ra là làm thế nào vừa bảo đảm lợi nhuận cao nhất trong hoạt động kinh doanh của Hộ kinh doanh, vừa đảm bảo lợi ích của người lao động, người tiêu dùng và toàn xã hội. Tính thống nhất trong việc hài hòa các lợi ích trên tự bản thân nó không thể giải quyết được mà cần phải có sự can thiệp, điều tiết từ phía nhà nước và chính thông qua việc quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh sẽ giải quyết được vấn đề trên. Pháp luật sẽ bảo đảm quyền tự do kinh doanh của Hộ kinh doanh để đạt mục tiêu lợi nhuận, đồng thời bảo đảm lợi ích của xã hội thông qua các biện pháp chế tài khi Hộ kinh doanh vi phạm các quy định pháp luật.

Thứ sáu, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là phương thức quản lý tốt nhất để hạn chế sự can thiệp sâu của Nhà nước vào các hoạt động của Hộ kinh doanh trong bối cảnh xây dựng Chính phủ kiến tạo.

Xét về phương diện lý luận thì quản lý nhà nước được hiểu là sự tác động và điều chỉnh mang tính quyền lực nhà nước, do Nhà nước thực hiện thông qua bộ máy nhà nước nhằm thực hiện các chức năng và nhiệm vụ của Nhà nước. Yếu tố quyền lực nhà nước mang tính "quyền uy" và "sự phục tùng", được bảo đảm thực hiện bằng sự cưỡng chế của Nhà nước. Quan niệm về quản lý nhà nước như trên hoàn toàn phù hợp trong hoàn cảnh quản lý nhà nước mang tính "cai trị". Trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng XHCN ở nước ta hiện nay, quan niệm quản lý nhà nước đã có sự thay đổi cơ bản, không còn "cai trị" mà chuyển sang "phục vụ". Từ sự thay đổi về bản chất trong nội hàm của nội dung quản lý nhà nước, đòi hỏi Nhà nước ta phải trang bị những phương tiện quản lý phù hợp hơn, hiệu quả hơn và đó chính là phương tiện pháp luật. Pháp luật đã trở thành phương tiện quản lý tốt nhất, dân chủ nhất trong hoạt động quản lý kinh tế của Nhà nước. Chính việc xác lập các quy tắc xử sự bắt buộc và mang tính cưỡng chế đã hạn chế và triệt tiêu sự can thiệp hành chính của Nhà nước vào hoạt động của Hộ kinh doanh. Thông qua các quy định của pháp luật, Nhà nước đã xác định một cách minh bạch giới hạn của việc thực thi quyền lực nhà nước và quyền tự do kinh doanh trong môi trường pháp lý an toàn và bình đẳng của Hộ kinh doanh, phương tiện pháp luật giúp các Hộ kinh doanh chống lại các hành vi "những nhiễu" hay "vòi vĩnh" của các công chức tiêu cực. Bởi vì, khi pháp luật đã quy định một cách cụ thể, rõ ràng hành lang kinh doanh thì Hộ kinh doanh sẽ dựa vào đó mà hoạt động kinh doanh bình thường, nếu có bất kỳ hành vi gây cản ngại nào từ phía các cơ quan nhà nước thì họ hoàn toàn có quyền khiếu kiện ra các cơ quan tài phán xử lý theo các thủ tục nhất định. Khi trách nhiệm bồi thường của tổ chức và cá nhân gây thiệt hại trong kinh doanh cho các Hộ kinh doanh được xác lập một cách cụ thể thì những hành vi can thiệp trái pháp luật chắc chắn sẽ được hạn chế đến mức thấp nhất.

Rõ ràng với một hệ thống pháp luật đồng bộ, khả thi và hiệu quả cao, một

phương thức quản lý thích hợp chắc chắn sẽ giúp cho các Hộ kinh doanh có thêm sức mạnh hạn chế sự can thiệp hành chính từ phía Nhà nước vào hoạt động kinh doanh lành mạnh của mình.

1.2. Nội dung cơ bản của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

1.2.1 Cơ sở và mục đích quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

1.2.1.1. Xuất phát từ vai trò của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh so với các công cụ quản lý khác

Nhà nước quản lý kinh tế nói chung và hoạt động của các loại hình kinh doanh nói riêng bằng pháp luật, chính sách, kế hoạch và các công cụ khác. Nhưng trong các công cụ đó pháp luật có tầm quan trọng hàng đầu và có vai trò quyết định nhờ *những thuộc tính của pháp luật* (tính bắt buộc chung, tính thống nhất, tính quy phạm, tính cưỡng chế) và thông qua *cơ chế điều chỉnh pháp luật* (pháp luật được bảo đảm thực hiện bằng bộ máy nhà nước, công cụ, phương tiện cách thức tác động của Nhà nước, bằng giáo dục, thuyết phục và cưỡng chế khi cần thiết), những qui định của pháp luật liên quan đến tổ chức, hoạt động của Hộ kinh doanh được bảo đảm thực hiện trong "luật chơi" công bằng, minh bạch giữa các loại hình kinh doanh. Quản lý nhà nước bằng pháp luật bảo đảm cho hộ kinh doanh ra đời có môi trường pháp lý thuận lợi, bảo đảm quyền, nghĩa vụ; bảo đảm những điều kiện cần thiết về sự bình đẳng, công bằng trong kinh doanh, xử lý nhanh chóng, nghiêm minh các tranh chấp, các vi phạm pháp luật. Đây là những thế mạnh của công cụ pháp luật mà các công cụ khác không thể có. Mặt khác, các chính sách, kế hoạch cũng phải thông qua cơ chế điều chỉnh pháp luật mới được bảo đảm thực hiện.

1.2.1.2. Xuất phát từ những đặc trưng, yêu cầu quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng XHCN

Là chủ thể kinh doanh trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, hộ kinh doanh có những nét riêng biệt cần được chú trọng nhằm phát huy tối đa những ưu thế vốn có của nó. Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh

doanh trước hết phải xuất phát từ những đặc trưng riêng có trong tổ chức và hoạt động của loại hình kinh doanh này. Những đặc trưng này bao gồm nhiều yếu tố: từ sự hình thành tổ chức, đến cơ chế quản lý, điều hành;... Tất cả đều cần sự điều chỉnh kịp thời và hiệu quả của phương tiện pháp luật nhằm bảo đảm những điều kiện cần thiết cho việc phát triển bền vững của các hộ kinh doanh.

Việc tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh còn xuất phát từ chính yêu cầu quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh. Với khả năng thu hút mạnh mẽ sự tham gia của các cá nhân, tổ chức và hộ gia đình trong xã hội từ nhu cầu thực tế, đây cũng là kênh thu hút nguồn vốn đầu tư của xã hội. Nhưng trách nhiệm của hộ kinh doanh thì rất thấp so với loại hình doanh nghiệp.

Trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng XHCN hiện nay ở nước ta, điều quan tâm hàng đầu của Đảng và Nhà nước ta là cần tạo nhiều điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của các Hộ kinh doanh trong việc đóng góp vào tăng trưởng chung của kinh tế đất nước, đồng thời bảo đảm sự phát triển bền vững và đúng hướng của nền kinh tế nước ta. Muốn đạt được yêu cầu trên nhất thiết phải tăng cường vai trò quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Từ những bảo đảm của công cụ pháp luật là tiền đề vững chắc để nhà nước một mặt gia tăng điều kiện thuận lợi cho các Hộ kinh doanh phát triển, mặt khác không làm giảm đi hiệu lực và hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

1.2.2. Các phương diện cơ bản của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

1.2.2.1. Những yếu tố tổng quát của quản lý nhà nước bằng pháp luật

Bộ máy quản lý hành chính nhà nước được thiết lập để thực thi quyền hành pháp (quyền tổ chức thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội, an ninh, quốc phòng và đối ngoại của Nhà nước). Hệ thống các cơ quan nhà nước đứng đầu là Chính phủ và thực hiện quyền hành pháp được gọi là bộ máy hành chính nhà nước (hay hệ thống các cơ quan hành chính nhà nước). Bộ máy hành chính nhà nước là hệ thống cơ quan trong bộ máy nhà nước được thành lập, tổ chức và hoạt

động theo Hiến pháp và pháp luật để thực hiện quyền lực nhà nước, có chức năng quản lý hành chính nhà nước trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Bộ máy hành chính nhà nước là một bộ phận cấu thành của bộ máy nhà nước.

Tổ chức bộ máy quản lý hành chính nhà nước đối với hộ kinh doanh được tổ chức chặt chẽ từ trung ương đến địa phương, được phân công nhiệm vụ theo ngành, nghề và lĩnh vực chuyên môn quản lý nhằm đảm bảo hiệu lực và hiệu quả quản lý nhà nước trong hoạt động sản xuất kinh doanh của hộ kinh doanh.

Các cơ quan quản lý nhà nước được sắp xếp và hoạt động theo Hiến pháp quy định mang tính công khai, đảm bảo quyền và nghĩa vụ của hộ kinh doanh trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật và tạo ra hành lang pháp lý đảm bảo cho các hoạt động hộ kinh doanh thông suốt và mở rộng.

1.2.2.2. Phương pháp quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Phương pháp quản lý nhà nước bằng pháp luật là cách thức thực hiện những chức năng, nhiệm vụ của bộ máy hành chính nhà nước, cách thức tác động của chủ thể quản lý hành chính lên các đối tượng quản lý nhằm đạt được những hành vi xử sự cần thiết. Các phương pháp quản lý nhà nước bằng pháp luật bao gồm phương pháp thuyết phục, phương pháp cưỡng chế, phương pháp hành chính và phương pháp kinh tế.

Trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh cơ quan quản lý nhà nước cũng đã xây dựng các phương pháp quản lý nhà nước theo từng lĩnh vực nhằm đảm bảo thiết chế XHCN và các quy định pháp luật chuyên ngành. Các phương pháp quản lý phải có khả năng quản lý lên các lĩnh vực chủ yếu của quản lý hành chính nhà nước. Phương pháp quản lý phải đa dạng, thích hợp để tác động lên những đối tượng khác nhau, cụ thể:

- Phương pháp quản lý phải có tính hiện thực.
- Phương pháp quản lý phải có khả năng đem lại hiệu quả cao.
- Phương pháp quản lý phải mềm dẻo và linh hoạt.
- Phương pháp quản lý phải có tính sáng tạo.

- Phương pháp quản lý phải hoàn toàn phù hợp với đường lối chính trị quy định chương trình quản lý trong từng giai đoạn cụ thể.

1.2.2.3. Nguyên tắc quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Nguyên tắc trong quản lý hành chính Nhà nước là những tư tưởng chủ đạo bắt nguồn từ cơ sở khoa học của hoạt động quản lý, từ bản chất của chế độ, được quy định trong pháp luật, làm nền tảng cho tổ chức và hoạt động quản lý hành chính Nhà nước.

Nguyên tắc Đảng lãnh đạo trong quản lý hành chính Nhà nước: Thực tế lịch sử đã chỉ rõ, sự lãnh đạo của Đảng công sản là hạt nhân của mọi thắng lợi của cách mạng nước ta. Đảng lãnh đạo trong quản lý hành chính Nhà nước được quy định tại Điều 4 HP năm 2013:” Đảng Cộng sản Việt Nam - Đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của Nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc, lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội”.

Đưa ra những đường lối, chủ trương, chính sách của mình về lĩnh vực hoạt động khác của quản lý hành chính Nhà nước. Các nghị quyết của cấp uỷ Đảng đưa ra các phương hướng hoạt động cơ bản tạo cơ sở quan trọng để các chủ thể quản lý hành chính Nhà nước có thẩm quyền thể chế hoá văn bản pháp luật thực hiện trong hoạt động quản lý hành chính Nhà nước. Chủ thể quản lý hành chính Nhà nước luôn căn cứ vào chủ trương, đường lối của Đảng để quyết định những vấn đề khác nhau trong quản lý.

Nguyên tắc nhân dân lao động tham gia đồng đảo vào quản lý hành chính Nhà nước: Bản chất của nhà nước ta là nhà nước của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân, tất cả quyền lực nhà nước đều thuộc về nhân dân.

Nguyên tắc tập trung dân chủ Cơ quan quyền lực Nhà nước có những quyền hạn nhất định trong việc thành lập, bãi bỏ các cơ quan hành chính Nhà nước. Dân chủ được thể hiện rõ nét trong việc cơ quan quyền lực Nhà nước trao quyền chủ động, sáng tạo cho cơ quan hành chính Nhà nước trong qua trình cơ quan này chỉ

đạo thực hiện pháp luật và các văn bản khác của cơ quan quyền lực

Nguyên tắc pháp chế xã hội chủ nghĩa: Đây là một hình thức hoạt động cơ bản và chủ yếu của quản lý hành chính Nhà nước. Thông qua hoạt động này, chủ thể quản lý hành chính Nhà nước có cơ sở pháp lý để thực hiện công việc của mình trong hoạt động QLHCNN.

1.2.2.4. Quy định pháp luật về đăng ký hoạt động kinh doanh và thủ tục ngưng kinh doanh đối với hộ kinh doanh

Công dân Việt Nam đủ 18 tuổi, có năng lực pháp luật và năng lực hành vi dân sự đầy đủ; các hộ gia đình có quyền thành lập hộ kinh doanh và có nghĩa vụ đăng ký hộ kinh doanh theo quy định pháp luật. Mỗi Cá nhân, hộ gia đình chỉ được đăng ký một hộ kinh doanh trong phạm vi toàn quốc. Riêng Cá nhân được quyền góp vốn, mua cổ phần trong doanh nghiệp với tư cách cá nhân.

Tuy nhiên, Cá nhân thành lập và tham gia góp vốn thành lập hộ kinh doanh không được đồng thời là chủ doanh nghiệp tư nhân, thành viên hợp danh của công ty hợp danh trừ trường hợp được sự nhất trí của các thành viên hợp danh còn lại. [18, Điều 66]

Nguyên tắc áp dụng trong đăng ký hộ kinh doanh

Hộ kinh doanh, người thành lập hộ kinh doanh tự kê khai hồ sơ đăng ký hộ kinh doanh và chịu trách nhiệm trước pháp luật về tính hợp pháp, trung thực và chính xác của các thông tin kê khai trong hồ sơ đăng ký hộ kinh doanh. Cơ quan đăng ký kinh doanh cấp huyện chịu trách nhiệm về tính hợp lệ của hồ sơ đăng ký hộ kinh doanh, không chịu trách nhiệm về những vi phạm pháp luật của người thành lập hộ kinh doanh. Cơ quan đăng ký kinh doanh cấp huyện không giải quyết tranh chấp giữa các cá nhân trong hộ kinh doanh với nhau hoặc với tổ chức, cá nhân khác.

Chấm dứt hoạt động hộ kinh doanh

Khi chấm dứt hoạt động kinh doanh, hộ kinh doanh phải gửi Thông báo về việc chấm dứt hoạt động và nộp lại bản gốc Giấy chứng nhận đăng ký hộ kinh doanh cho cơ quan đăng ký kinh doanh cấp huyện nơi đã đăng ký, đồng thời thanh toán đầy đủ các khoản nợ, gồm cả nợ thuế và nghĩa vụ tài chính chưa thực hiện.

1.2.2.5. Giải quyết tranh chấp, khiếu nại, tố cáo và xử phạt vi phạm hành trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh

Để giải quyết tranh chấp, khiếu nại trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh, Nhà nước xác lập hành lang pháp lý cụ thể, rõ ràng bằng Luật Khiếu nại 2011 trong đó quy định cơ quan, tổ chức, cá nhân trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mình có trách nhiệm tiếp nhận, giải quyết kịp thời, đúng pháp luật các khiếu nại, xử lý nghiêm minh người vi phạm; áp dụng biện pháp cần thiết nhằm ngăn chặn thiệt hại có thể xảy ra; bảo đảm cho quyết định giải quyết khiếu nại được thi hành nghiêm chỉnh và phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về quyết định của mình.

Cơ quan, tổ chức hữu quan có trách nhiệm phối hợp với cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền trong việc giải quyết khiếu nại; cung cấp thông tin, tài liệu có liên quan đến việc khiếu nại theo yêu cầu của cơ quan, tổ chức, cá nhân đó.

Cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm kiểm tra, xem xét lại quyết định hành chính, hành vi hành chính, quyết định kỷ luật của mình; nếu trái pháp luật phải kịp thời sửa chữa, khắc phục, tránh phát sinh khiếu nại.

Nhà nước khuyến khích việc hòa giải tranh chấp giữa các cơ quan, tổ chức, cá nhân trước khi cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền giải quyết tranh chấp đó.

Sự kiện này có ý nghĩa rất lớn trong việc bảo vệ quyền con người, quyền công dân, trong đó có quyền và lợi ích hợp pháp của Hộ kinh doanh trong hoạt động của mình. Đồng thời, đó cũng là một phương thức hữu hiệu bảo đảm vận hành bộ máy hành chính nhà nước trong sạch và có được tính hợp pháp, hiệu quả.

Trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh việc nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác xử phạt vi phạm hành chính là một nhiệm vụ cấp bách và kịp thời. Mọi vi phạm hành chính phải được phát hiện, ngăn chặn kịp thời và phải bị xử lý nghiêm minh, mọi hậu quả do vi phạm hành chính gây ra phải được khắc phục theo đúng quy định của pháp luật. Việc xử phạt vi phạm hành chính được tiến hành nhanh chóng, công khai, khách quan, đúng thẩm quyền, bảo đảm công bằng, đúng quy định của pháp luật. Việc xử phạt vi phạm hành chính phải căn

cứ vào tính chất, mức độ, hậu quả vi phạm, đối tượng vi phạm và tình tiết giảm nhẹ, tình tiết tăng nặng và Chi xử phạt vi phạm hành chính khi có hành vi vi phạm hành chính do pháp luật quy định.

1.2.3. Xây dựng pháp luật liên quan đến tổ chức, hoạt động của hộ kinh doanh

Để xác định được nội dung xây dựng pháp luật liên quan đến tổ chức, hoạt động của hộ kinh doanh cần xuất phát từ mục đích của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh.

1.2.3.1. Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở nước ta hiện nay nhằm đến hai mục đích sau đây

Một là, tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh bảo đảm phát triển bền vững nền kinh tế thị trường định hướng XHCN. Mục đích này đòi hỏi pháp luật phải bảo đảm tạo điều kiện và khuyến khích các Hộ kinh doanh phát triển, đồng thời hạn chế những tiêu cực phát sinh từ mặt trái của cơ chế thị trường tác động vào tổ chức và hoạt động của các Hộ kinh doanh, đưa các hoạt động của Hộ kinh doanh đi vào quỹ đạo chung trong nền kinh tế thị trường thông qua phương tiện pháp luật.

Hai là, tạo môi trường pháp lý thuận lợi, nâng cao hiệu quả hoạt động của Hộ kinh doanh, góp phần phát triển kinh tế và đảm bảo các lợi ích xã hội. Nhà nước ban hành pháp luật để quản lý Hộ kinh doanh phải tạo ra môi trường pháp lý thuận lợi, phát huy tối đa sức mạnh và hiệu quả hoạt động của hộ kinh doanh. Hiệu quả đó được đánh giá bằng sự đóng góp của hộ kinh doanh vào sự nghiệp phát triển kinh tế và đảm bảo các lợi ích xã hội ở nước ta. Chính hiệu quả hoạt động của các hộ kinh doanh trong nền kinh tế sẽ là thước đo công dụng và lợi ích mà hoạt động ban hành pháp luật quản lý hộ kinh doanh mang lại.

Để đáp ứng các mục đích trên, hoạt động ban hành pháp luật trong quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh phải đảm bảo các nội dung sau:

Thứ nhất: Những quy định về nhiệm vụ, quyền hạn đối với các chủ thể quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Nội dung này được thể hiện ở

các khía cạnh sau:

+ Xây dựng các quy định của pháp luật về mối quan hệ giữa các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền với Hộ kinh doanh trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật trên lĩnh vực thành lập Hộ kinh doanh.

+ Xây dựng các quy định của pháp luật về mối quan hệ giữa các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền với Hộ kinh doanh trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật trên lĩnh vực tổ chức và hoạt động của Hộ kinh doanh.

+ Xây dựng các quy định của pháp luật về mối quan hệ giữa cơ quan nhà nước có thẩm quyền với Hộ kinh doanh trong việc giải quyết các tranh chấp phát sinh.

+ Xây dựng các quy định của pháp luật về mối quan hệ giữa các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền với các chủ thể khác trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

Thứ hai: Những quy định về tổ chức và hoạt động của Hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN. Nội dung của các qui định này cần tập trung vào những vấn đề sau đây:

+ Các quy định về điều kiện, thủ tục thành lập, đăng ký kinh doanh của Hộ kinh doanh.

+ Bảo đảm về mặt pháp lý quyền sở hữu tài sản và bảo vệ những lợi ích từ tài sản của Hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN.

+ Bảo đảm quyền chủ động của các Hộ kinh doanh trong mọi hoạt động kinh doanh, trong thuê mướn, sử dụng lao động và bảo đảm quyền lợi cho người lao động.

+ Bảo đảm thực hiện các chính sách về ưu đãi đối với Hộ kinh doanh theo định hướng và mục tiêu của chiến lược, quy hoạch và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội.

+ Bảo đảm các điều kiện cạnh tranh lành mạnh của Hộ kinh doanh với các loại hình doanh nghiệp khác trong nền kinh tế, chống độc quyền và các hành vi gian lận thương mại khác, ngăn ngừa các hoạt động gây ô nhiễm môi trường.

+ Bảo đảm hình thành đồng bộ các quan hệ thị trường, các loại thị trường như: thị trường hàng hóa - dịch vụ, thị trường lao động, thị trường chứng khoán, thị trường công nghệ, thị trường bất động sản nhằm tạo cơ hội thuận tiện cho các Hộ kinh doanh tiếp cận nhanh chóng và hiệu quả các yếu tố pháp lý của thị trường phục vụ nhu cầu phát triển sản xuất kinh doanh của mình.

+ Ban hành các chuẩn mực pháp lý nhằm xác lập các mối quan hệ trong tổ chức, quản lý, điều hành các Hộ kinh doanh..

+ Quy định khuôn khổ pháp lý về mối quan hệ giữa Hộ kinh doanh với các khách hàng và người tiêu dùng trong xã hội.

+ Quy định những hình thức pháp lý về giải quyết các tranh chấp phát sinh trong kinh doanh để các Hộ kinh doanh lựa chọn.

+ Quy định các nghĩa vụ pháp lý của Hộ kinh doanh đối với nhà nước và xã hội như nghĩa vụ nộp thuế, nghĩa vụ đóng góp vào sự nghiệp giáo dục, đào tạo nguồn nhân lực phục vụ CTCP.

Thứ ba: Những quy định về thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm pháp luật đối với hộ kinh doanh. Phần này tập trung giải quyết những vấn đề sau đây:

+ Ban hành những quy định về cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền trong việc thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật về hộ kinh doanh.

+ Tạo lập khuôn khổ pháp lý cho phép các đối tác kinh doanh và người tiêu dùng giám sát hoạt động và phát hiện các hành vi vi phạm pháp luật của các hộ kinh doanh.

+ Xây dựng trình tự, thủ tục pháp lý trong việc tiến hành thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật về hộ kinh doanh.

+ Quy định những biện pháp chế tài cụ thể áp dụng đối với các hành vi vi phạm pháp luật về hộ kinh doanh thông qua công tác thanh tra, kiểm tra đối với công ty.

+ Quy định rõ ràng cách thức xử lý và bồi thường thiệt hại áp dụng đối với cán bộ, công chức lợi dụng hoạt động thanh tra, kiểm tra để gây khó khăn cho hộ kinh doanh.

1.2.3.2. Tổ chức thực hiện pháp luật để quản lý hộ kinh doanh

Một nội dung khác không kém phần quan trọng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh chính là việc áp dụng và thực hiện nghiêm chỉnh trên thực tế những quy định của pháp luật liên quan đến tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh. Đây chính là quá trình tổ chức thực hiện pháp luật để quản lý hộ kinh doanh.

Tổ chức thực hiện pháp luật để quản lý hộ kinh doanh bao gồm những hoạt động chủ yếu sau đây:

- Thực hiện công tác giải thích pháp luật để làm sáng tỏ nội dung, ý nghĩa các quy định của pháp luật liên quan đến hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Thông qua hoạt động này giúp cho việc tuyên truyền và giáo dục pháp luật trong các cơ quan quản lý nhà nước và các Hộ kinh doanh đạt kết quả cao.

- Triển khai công tác thông tin, tuyên truyền giáo dục pháp luật, để cho các Hộ kinh doanh biết và thi hành, góp phần nâng cao ý thức pháp luật của Hộ kinh doanh.

- Đào tạo đội ngũ cán bộ có đủ trình độ, phẩm chất chính trị và khả năng công tác trong việc thực hiện pháp luật quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh. Nâng cao trách nhiệm cá nhân, bản lĩnh chuyên môn trong việc thực thi pháp luật và giải quyết các yêu cầu phát sinh từ hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh.

- Kiện toàn các cơ quan thi hành pháp luật về quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh từ trung ương đến địa phương. Xác định rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, nguyên tắc hoạt động của các cơ quan này để tránh chồng chéo trong thực hiện pháp luật. Cải tiến các phương pháp chỉ đạo và thực hiện pháp luật về quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh, đồng thời tạo điều kiện vật chất cần thiết đảm bảo cho hoạt động thực hiện pháp luật của các cơ quan nhà nước đạt hiệu quả cao nhất.

- Tổng kết thực tiễn áp dụng pháp luật, rút kinh nghiệm kịp thời trong từng thời kỳ để thấy rõ những thiếu sót, nhược điểm trong công tác tổ chức thực hiện

pháp luật để đề ra những biện pháp tăng cường hiệu lực, hiệu quả của công tác thực hiện pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh.

Với tính chất quan trọng như đã phân tích, có thể nói rằng, nếu không có hoạt động tổ chức thực hiện pháp luật để quản lý Hộ kinh doanh thì không thể đưa pháp luật vào hoạt động quản lý được và như vậy là không thực hiện được chủ trương, đường lối phát triển loại hình doanh nghiệp là Hộ kinh doanh của Đảng và Nhà nước ta.

1.2.3.3. Kiểm tra, xử lý các vi phạm pháp luật về Hộ kinh doanh và hoạt động của Hộ kinh doanh

Kiểm tra, xử lý vi phạm là một nội dung quan trọng của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Đây là hoạt động nhằm đảm bảo cho pháp luật được chấp hành nghiêm chỉnh trên thực tế. Hoạt động này được thực hiện thông qua các hoạt động cụ thể sau:

- Các chủ thể quản lý phải thường xuyên tổ chức việc kiểm tra hoạt động của Hộ kinh doanh cũng như của chính các chủ thể quản lý nhà nước để kịp thời phát hiện những sai sót, vi phạm.

Thông qua việc kiểm tra, thanh tra, đánh giá hoạt động kinh doanh và quản lý kinh doanh của các Hộ kinh doanh mà các cơ quan quản lý nhà nước xem xét một cách cụ thể các hoạt động của Hộ kinh doanh có phù hợp với các qui định của pháp luật hay không, nếu qua kiểm tra phát hiện có các hành vi vi phạm thì phải kiên quyết xử lý kịp thời nhằm khôi phục và thiết lập trật tự trong hoạt động quản lý của Nhà nước. Đồng thời qua kiểm tra, thanh tra nếu thấy có những sai sót trong hoạt động quản lý của các chủ thể quản lý thì nhanh chóng sửa sai, uốn nắn kịp thời để phục vụ tốt hoạt động quản lý hộ kinh doanh.

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh chỉ trở thành động lực trong sự phát triển kinh tế nếu chúng ta thường xuyên tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm đối với các hoạt động kinh doanh của Hộ kinh doanh và sẽ trở thành lực cản phát triển nếu chúng ta buông lỏng quản lý và dung túng cho các hành vi vi phạm. Hoạt động thanh tra, kiểm tra trước hết được thực

hiện bởi các chủ thể quản lý, đồng thời cũng phải huy động được sức mạnh của toàn xã hội. Các cơ quan được giao nhiệm vụ quản lý Hộ kinh doanh bao gồm: cơ quan đăng ký kinh doanh, cơ quan thuế, các cơ quan chuyên môn, thanh tra Chính phủ, thanh tra chuyên ngành, các cơ quan trong hệ thống tổ chức tòa án, viện kiểm sát, công an, trọng tài và các cơ quan, tổ chức, đoàn thể khác v.v...

- Xử lý nghiêm minh các vi phạm đã được phát hiện, bất cứ cơ quan, cán bộ, Hộ kinh doanh nào có hành vi vi phạm cũng đều phải bị xử lý theo pháp luật, đảm bảo nguyên tắc bình đẳng trước pháp luật, mọi người sống và làm việc theo pháp luật.

Hiệu quả kinh doanh của Hộ kinh doanh và quản lý hoạt động kinh doanh của Nhà nước là thước đo tính đúng đắn của pháp luật không chỉ trong bình diện ban hành và thực hiện pháp luật mà còn cả trong việc xử lý các vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý. Như vậy, cùng với việc ban hành và triển khai thực hiện pháp luật thì hoạt động xử lý vi phạm pháp luật sẽ góp phần bảo đảm cho các quy định của pháp luật được thực hiện trong các hoạt động kinh doanh hằng ngày của Hộ kinh doanh và hoạt động quản lý nhà nước của cơ quan được giao nhiệm vụ quản lý hoạt động của các Hộ kinh doanh. Thông qua xử lý vi phạm pháp luật cũng là một hình thức đấu tranh chống các biểu hiện vi phạm pháp luật trong lĩnh vực kinh doanh, làm lành mạnh các quan hệ kinh tế, thúc đẩy và tăng cường sự quản lý của Nhà nước. Xử lý vi phạm pháp luật trong kinh doanh còn là yếu tố bảo đảm tính công bằng trong kinh doanh, sự bình đẳng trước pháp luật. Mục tiêu kinh doanh của Hộ kinh doanh là tạo ra lợi nhuận bằng chính khả năng và điều kiện của mình trong khuôn khổ pháp luật, chứ không phải tìm kiếm lợi nhuận bằng tất cả mọi giá. Ngay bản thân các Hộ kinh doanh làm ăn chân chính cũng đòi hỏi một sự xử lý kiên quyết và đúng đắn của Nhà nước đối với các hành vi vi phạm. Vì vậy, việc xử lý chính xác và kịp thời các hành vi vi phạm sẽ bảo đảm cho các thiết chế luật pháp được thực hiện nghiêm túc nhất, bảo đảm sự quản lý của Nhà nước và quyền tự do kinh doanh đúng pháp luật của các Hộ kinh doanh.

- Xây dựng quy trình kiểm tra, thanh tra, xử lý vi phạm chặt chẽ, hợp lý,

không gây phiền hà cho Hộ kinh doanh.

Việc phát hiện và xử lý vi phạm trong hoạt động của Hộ kinh doanh được xây dựng theo những qui trình nhất định, tránh sự tùy tiện, bảo đảm việc xử lý phải khách quan, chính xác. Khi xem xét giải quyết đều dựa trên quan điểm toàn diện và xử lý theo đúng các qui định của pháp luật để vừa nâng cao trách nhiệm và hiệu quả trong quản lý, vừa bảo vệ các quyền và lợi ích chính đáng của các Hộ kinh doanh. Chẳng hạn, trong công tác thanh tra, kiểm tra các Hộ kinh doanh hiện nay, chúng ta đã từng bước xây dựng một quy trình kiểm tra, thanh tra phù hợp và đúng pháp luật. Xác định rõ thanh tra, kiểm tra cái gì? Áp dụng cho đối tượng nào? Trong trường hợp cụ thể nào và hậu quả pháp lý ra sao? Tránh tình trạng thanh, kiểm tra tràn lan gây nên nhiều hiệu ứng không tốt cho các Hộ kinh doanh.

1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

1.3.1. Độ hoàn chỉnh của pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh

Trong hệ thống pháp luật của nước ta là tính đồng bộ, tính thống nhất và tính thực tiễn chưa cao. Cụ thể là: việc đăng ký kinh doanh được quy định ở nhiều văn bản pháp luật khác nhau mà chưa có Luật về đăng ký kinh doanh thống nhất, Luật Thương mại được ban hành nhưng trên thực tế không thể áp dụng được vì có nhiều nội dung không phù hợp và bất cập với thực tiễn hoạt động kinh doanh của các hộ kinh doanh nói riêng và doanh nghiệp nói chung, các quy định của pháp luật về hợp đồng có sự "vênh nhau" khá lớn trong việc áp dụng, nhiều hộ kinh doanh tỏ ra lúng túng không biết áp dụng theo pháp lệnh hợp đồng kinh tế, Luật thương mại hay Luật dân sự... trong các giao dịch kinh doanh sản xuất của mình.

1.3.2. Tổ chức bộ máy quản lý nhà nước và chất lượng đội ngũ cán bộ công chức

Hiện nay, bộ máy quản lý nhà nước tuy được Chính phủ ta xây dựng khá cụ thể nhưng trong hoạt động lại có nhiều chồng chéo, ảnh hưởng lẫn nhau làm cho bộ máy nhà nước đôi lúc bị trì trệ, thiếu năng động trong các hoạt động quản lý nhà

nước.

Có một bộ phận cán bộ, công chức của một số cơ quan nhà nước được giao nhiệm vụ quản lý lại tìm cách gây khó dễ cho các đơn vị kinh doanh, sản xuất để trục lợi. Sự trì trệ trong nhận thức, trong ý thức chấp hành pháp luật, không nắm bắt kịp chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước, cố tình gây phiền hà, đòi hỏi thêm nhiều giấy tờ, thủ tục không cần thiết, có thái độ vô trách nhiệm trước khó khăn và bức xúc của đơn vị kinh doanh, sản xuất.

1.3.3. Cơ sở vật chất và ngân sách trong hoạt động quản lý nhà nước

Đây là một yếu tố có tính ảnh hưởng rất lớn đến hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ Kinh doanh. Hiện nay các cơ sở vật chất đảm bảo cho hoạt động quản lý nhà nước chưa đồng bộ, chưa được đầu tư đúng hướng. Nguồn ngân sách thực hiện công tác quản lý nhà nước còn nhiều hạn chế do phải gồng gánh số lượng biên chế nhà nước lớn, các hoạt động an sinh xã hội ... do đó, mức độ đầu tư chưa cao so với mặt bằng pháp triển chung. Từ đó tạo ra những bất cập trong công tác quản lý nhà nước cho các hoạt động kinh tế xã hội. Điều này tạo ra những tiêu cực nhất định ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, công chức, trong việc xây dựng hành lang pháp lý

Kết luận Chương 1

Hộ kinh doanh ở Việt Nam ra đời là kết quả của chủ trương phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước, theo định hướng XHCN của Đảng và Nhà nước ta. Cùng với các loại hình doanh nghiệp khác trong nền kinh tế, Hộ kinh doanh đã nhanh chóng khẳng định khả năng vượt trội và tính ưu việt của mình xuất phát từ những đặc điểm pháp lý mà pháp luật quy định. Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là việc nhà nước sử dụng pháp luật với tư cách là phương tiện quản lý chủ yếu và hiệu quả tác động lên quá trình tổ chức và hoạt động của các CTCP theo những phương thức nhất định mang tính quản lý nhằm thực hiện các chức năng và nhiệm vụ của Nhà nước trong lĩnh vực kinh tế.

Qua tìm hiểu một cách khái quát cơ sở lý luận về quản lý nhà nước bằng

pháp luật đối với Hộ kinh doanh, làm rõ những đặc trưng cơ bản của nó so với quản lý bằng pháp luật các loại hình doanh nghiệp khác, chúng tôi thấy rằng, quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là một yêu cầu có tính khách quan, một mặt nhằm đáp ứng được yêu cầu đổi mới tư duy, nhận thức của Đảng và Nhà nước ta đối với các doanh nghiệp dân doanh nói chung và Hộ kinh doanh nói riêng trong quá trình chuyển đổi cơ chế kinh tế và trong điều kiện của nền kinh tế thị trường, mặt khác vừa tăng cường hiệu lực quản lý của Nhà nước, vừa phát huy hiệu quả kinh doanh của loại hình kinh doanh này.

Nhà nước phải đảm bảo hài hòa giữa tăng cường hiệu quả quản lý của Nhà nước với việc đảm bảo hiệu quả kinh doanh của Hộ kinh doanh nói riêng, các thành phần kinh tế khác nói chung. Do đó, phải tạo ra môi trường kinh doanh bình đẳng, lành mạnh, thông thoáng cho các hoạt động kinh tế, nhưng không được buông lỏng quản lý nhà nước. Để đạt được mục đích nói trên thì công cụ mà nhà nước cần sử dụng chính là pháp luật. Vì vậy, quản lý nhà nước bằng pháp luật chính là làm cho pháp luật trở thành một đại lượng phản ánh và điều tiết các lợi ích trong nền kinh tế, vừa tạo điều kiện cho các Hộ kinh doanh kinh doanh hiệu quả, vừa tăng cường vai trò quản lý của Nhà nước đối với Hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH TẠI QUẬN GÒ VẤP, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

2.1. Các đặc điểm của quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh tại quận Gò Vấp

2.1.1. Điều kiện địa lý và kinh tế xã hội quận Gò Vấp

Gò Vấp đã được khai phá từ những ngày đầu khi lưu dân Việt di mở đất từ cuối thế kỷ XVI đầu thế kỷ XVII. Gò Vấp cách trung tâm Bến Nghé xưa (quận 1 bây giờ) khoảng 1 km về phía Tây Bắc, lại nằm trên vùng đất “Gò” cao (hơn 11 m so với mặt biển) có nước ngọt của sông Bến Cát - phụ lưu của sông Sài Gòn - thuận lợi canh tác và sinh hoạt, vì thế lưu dân chọn lập làng, dựng ấp, tạo dựng quê hương mới.

Quận Gò Vấp vào năm 1960 có 8 xã. Tháng 7-1976, sau khi Quốc Hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra nghị quyết đổi tên Sài Gòn thành Thành phố Hồ Chí Minh, Gò Vấp trở thành quận nội thành. Từ tháng 4-1984 Gò Vấp được điều chỉnh địa giới, còn lại 12 phường. Đến năm 2006, Gò Vấp tiếp tục được điều chỉnh địa giới thành 16 phường cho đến bây giờ, gồm các phường: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17.

Quận Gò Vấp nằm ở phía Bắc và Tây Bắc thành phố Hồ Chí Minh, Bắc giáp quận 12, nam giáp quận Phú Nhuận, Tây giáp quận 12 và quận Tân Bình, Đông giáp quận Bình Thạnh. Tổng diện tích mặt đất tự nhiên 1.975,85 ha, theo số liệu thống kê, dân số trên địa bàn quận là 634.779 người với 149.639 hộ trong đó số dân nhập cư từ các tỉnh vào chiếm từ 34-36% dân số và có trên 158.000 người từ nơi khác đến làm ăn sinh sống; mật độ dân cư phân bố không đồng đều giữa các phường. Quận Gò Vấp là đầu mối giao thông quan trọng đi các tỉnh miền đông và miền trung.

2.1.2. Đặc điểm quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp

Trên cơ sở các hoạt động quản lý nhà nước và các quy định pháp luật hiện

hành có thể rút ra đặc điểm quản lý nhà nước trên địa bàn như sau:

Một là, đối tượng quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh ở quận Gò Vấp rất lớn với hơn 21.000 hộ kinh doanh chiếm 14,9% tổng số hộ dân trên địa bàn quận. Trong đó, hơn 16.000 hộ kinh doanh có Giấy chứng nhận kinh doanh và 5.000 hộ hoạt động không có giấy chứng nhận kinh doanh hoặc là hộ kinh doanh nhỏ lẻ (Theo số liệu chi cục thống kê Quận đến hết ngày 31/12/2016). Với số hộ kinh doanh lớn đòi hỏi công tác quản lý nhà nước của Quận Gò Vấp phải thường xuyên thay đổi đáp ứng nhu cầu thực tế trong hoạt động quản lý, giao dịch...

Hai là, với số lượng Hộ kinh doanh được phân chia thành nhiều loại hình trong đó, thương mại – dịch vụ chiếm khoảng 60,1%, công nghiệp xây dựng chiếm khoảng 39,81%, nông nghiệp chiếm khoảng 0,09%. Số lượng hộ kinh doanh hoạt động đa ngành nghề tạo ra những khó khăn nhất định cho công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp. Việc các hộ kinh doanh hoạt động đa ngành nghề tuy có lợi thế đa dạng về loại hình kinh doanh nhưng lại không mang tính tập trung trong kinh doanh, thiếu sự định hướng của cơ quan quản lý nhà nước theo đúng tiêu chí “buôn có hội, bán có phường” và tạo khó khăn cho việc quản lý của địa phương trong các lĩnh vực thương mại, chống hàng gian, hàng giả, công tác phòng cháy chữa cháy, thiết lập cơ chế thuế đối với các hộ kinh doanh ...

Ba là, việc chấp hành pháp luật của người dân trên địa bàn còn những hạn chế nhất định. Trình độ văn hóa của người dân trên địa bàn quận chưa cao dẫn đến tình trạng tuyên truyền, hướng dẫn và thực hiện các hoạt động quản lý nhà nước khác trên địa bàn quận Gò Vấp gặp nhiều khó khăn. Tình trạng kinh doanh không có giấy chứng nhận kinh doanh hoặc kinh doanh không đảm bảo các điều kiện kinh doanh và tình trạng kinh doanh lấn chiếm lòng lề đường là những thực tế tồn tại nhiều năm nay trên địa bàn quận Gò Vấp. Việc 2/3 dân nhập cư chủ yếu là lao động phổ thông đã phần nào cho thấy nhận thức về quy định pháp của người dân còn hạn chế, bên cạnh việc tuyên truyền, giải thích của chính quyền địa phương chưa có những giải pháp tích cực, hiệu quả vẫn còn mang nặng tính hình thức, chưa đi vào

chiều sâu và chất lượng hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật tại địa phương.

Bốn là, số lượng cán bộ công chức quản lý trực tiếp tại địa phương chưa đáp ứng được nhu cầu quản lý đề ra. Trong phân cấp quản lý đối với cấp phường chỉ có 01 nhân sự và không phải là cán bộ công chức mà là cán bộ không chuyên trách; do đó việc quản lý nhà nước trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với việc thanh, kiểm tra và xử phạt vi phạm hành chính rất khó khăn do Luật Xử phạt vi phạm hành chính năm 2012 chỉ cho phép “Công chức” mới được quyền lập biên bản vi phạm hành chính. Ngoài ra, do là cán bộ tuyển dụng hợp đồng dài hạn nên trình độ chuyên môn không đồng đều và hầu hết không đúng chuyên ngành quản lý nhà nước hoặc chuyên môn về lĩnh vực kinh tế; từ đó dẫn đến tình trạng việc xử lý của các phường đôi lúc không giống nhau do nhận thức cảm tính của cán bộ phụ trách xử lý.

Năm là, về tổ chức bộ máy quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp được phân công cho một Phó chủ tịch quận quản lý kinh tế với sự tham mưu trực tiếp của Phòng kinh tế quận. Tuy nhiên với cơ chế này lại vướng mắc một vấn đề của Luật doanh nghiệp 2014 hiện nay là giao việc tham mưu cấp giấy chứng nhận kinh doanh cho Phòng Tài chính kế hoạch, với đặc trưng này hiện nay Gò Vấp chưa tiến hành thực hiện Phòng kinh tế vừa là cơ quan tham mưu cấp giấy chứng nhận kinh doanh vừa là cơ quan tham mưu công tác hậu kiểm sau đăng ký kinh doanh đối với Hộ kinh doanh.

2.2. Quy định pháp luật hiện hành về quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh

2.2.1. Các văn bản pháp luật của nhà nước trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Để quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh nói riêng và các thành phần kinh tế nói chung, nhà nước ta đã ban hành một số văn bản có tính quy phạm như sau:

- Luật doanh nghiệp 2014 ban hành ngày 26 tháng 11 năm 2014.
- Luật Quản lý thuế số 78/2006/QH11 ngày 29 tháng 11 năm 2006;

- Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Quản lý thuế số 21/2012/QH13 ngày 20 tháng 11 năm 2012

- Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16 tháng 5 năm 2016 của Chính Phủ về hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp đến năm 2020.

- Nghị định 78/2015/NĐ-CP ngày 14 tháng 9 năm 2015 về đăng ký doanh nghiệp.

- Nghị định số 96/2015/NĐ-CP ngày 19 tháng 10 năm 2015 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Doanh nghiệp

- Nghị định số 120/2016/NĐ-CP ngày 23 tháng 8 năm 2016 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật phí và lệ phí

- Nghị định số 215/2013/NĐ-CP ngày 23 tháng 12 năm 2013 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Tài chính

- Thông tư số 20/2015/TT-BKHĐT ngày 1 tháng 12 năm 2015 về hướng dẫn đăng ký doanh nghiệp.

- Thông tư 215/2016/TT-BTC phí cung cấp thông tin doanh nghiệp lệ phí đăng ký doanh nghiệp.

- Chỉ thị số 03/CT-BTC ngày 20/5/2014 của Bộ Tài chính về việc tăng cường kỷ cương, kỷ luật trong quản lý thuế, tạo thuận lợi cho người nộp thuế.

- Quy chế công khai thông tin hộ kinh doanh nộp thuế theo phương pháp khoán trên trang thông tin điện tử của Tổng cục Thuế, Cục Thuế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương ban hành kèm theo Quyết định số 1474/QĐ-BTC ngày 25/6/2014 của Bộ trưởng Bộ Tài chính, Tổng cục Thuế giao nhiệm vụ quản lý thuế đối với cá nhân, hộ kinh doanh

Với hệ thống các văn bản pháp luật nêu trên cho thấy công tác quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh nói riêng và doanh nghiệp nói chung luôn được Đảng và nhà nước quan tâm và tổ chức thực hiện.

Trên cơ sở các văn bản quy phạm pháp luật của TW ban hành và đặc điểm thực tế tại địa phương Thành phố đã có những văn bản quản lý sau:

- Quyết định số 3301/QĐ-UBND ngày 6 tháng 7 năm 2015 về ban hành kế

hoạch triển khai Nghị quyết số 19/NQ-CP ngày 12 tháng 3 năm 2015 của Chính phủ về những nhiệm vụ giải pháp chủ yếu tiếp tục nâng cao môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh.

- Quyết định số 33/2016/QĐ-UBND ngày 06/9/2016 của UBND Thành phố về ban hành quy chế phối hợp giữa các cơ quan chức năng trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh trong quản lý nhà nước đối với doanh nghiệp, hộ kinh doanh sau đăng ký thành lập.

- Quyết định số 3907/QĐ-UBND ngày 01 tháng 8 năm 2016 của Ủy ban nhân dân thành phố về triển khai Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16 tháng 5 năm 2016 của Chính Phủ về hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp đến năm 2020.

- Chỉ thị số 20/CT-UBND ngày 30 tháng 11 năm 2016 của Ủy ban nhân dân thành phố Hồ Chí Minh về tăng cường chăm lo, hỗ trợ doanh nghiệp, hộ kinh doanh trên địa bàn thành phố.

Để đảm bảo việc triển khai đồng bộ công tác quản lý nhà nước từ Tw đến địa phương, UBND quận Gò Vấp cũng đã chủ động ban hành các văn bản phục vụ công tác triển khai và tăng cường nhiệm vụ quản lý nhà nước như sau:

- Quyết định số 564/QĐ-UBND ngày 13/02/2017 về kiện toàn thành viên Tổ tiếp nhận thông tin và hỗ trợ doanh nghiệp, hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp.

- Quyết định số 704/QĐ-UBND ngày 22/02/2017 về ban hành Quy chế hoạt động của Tổ tiếp nhận thông tin và hỗ trợ doanh nghiệp, hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp.

- Kế hoạch số 08/KH-UBND ngày 15 tháng 01 năm 2015 về đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể trên địa bàn quận Gò Vấp đến năm 2020.

- Kế hoạch số 181/KH-UBND ngày 18 tháng 8 năm 2015 về Tổ chức lại hợp tác xã nông nghiệp theo Luật Hợp tác xã năm 2012 trên địa bàn quận Gò Vấp.

- Kế hoạch số 196/KH-KT ngày 19 tháng 8 năm 2015 của Phòng Kinh tế về Tổ chức lại hoạt động các Hợp tác xã theo Luật Hợp tác xã năm 2012 trên địa bàn quận Gò Vấp.

- Kế hoạch 26/KH-UBND ngày 30 tháng 8 năm 2015 về triển khai thực hiện nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ quận Gò Vấp về tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với các hoạt động kinh tế trên địa bàn quận.

- Báo cáo số 69/BC-UBND ngày 13 tháng 4 năm 2016 về việc triển khai thực hiện Quyết định số 2868/QĐ-UBND ngày 12/6/2015 của Ủy ban nhân dân Thành phố về ban hành Kế hoạch Đổi mới, phát triển các hình thức kinh tế hợp tác trong nông nghiệp trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2015-2020.

- Kế hoạch số 201/KH-UBND ngày 29 tháng 8 năm 2016 của UBND quận Gò Vấp về triển khai Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16 tháng 5 năm 2016 của Chính Phủ về hỗ trợ và phát triển doanh nghiệp đến năm 2020.

- Kế hoạch số 65/KH-UBND ngày 27 tháng 10 năm 2016 về triển khai thực hiện Quyết định số 33/2016/QĐ-UBND ngày 06 tháng 9 năm 2016.

- Kế hoạch số 55/KH-UBND ngày 06 tháng 01 năm 2017 về tổ chức Hội nghị tập huấn hướng dẫn triển khai Quyết định số 33/2016/QĐ-UBND ngày 06/9/2016 của UBND Thành phố.

- Kế hoạch số 59/KH-UBND ngày 06 tháng 01 năm 2017 về tổ chức thăm hỏi doanh nghiệp nhân dịp Tết nguyên đán Đinh Dậu năm 2017 và ban hành Thông báo số 58/TB-UBND ngày 06/01/2017 về tổ chức Đoàn đi thăm hỏi doanh nghiệp nhân dịp Tết nguyên đán Đinh Dậu năm 2017.

- Kế hoạch số 920/KH-UBND ngày 01 tháng 3 năm 2017 về tổ chức Hội nghị đối thoại doanh nghiệp năm 2017

2.2.2. Trách nhiệm quản lý nhà nước bằng pháp luật của các cơ quan hành chính nhà nước theo phân cấp thẩm quyền

2.2.2.1. Ủy ban nhân dân quận, huyện

Xây dựng, quản lý và vận hành Hệ thống thông tin về đăng ký kinh doanh của hộ kinh doanh hoạt động trên địa bàn. Cập nhật hàng ngày vào Hệ thống thông tin về đăng ký kinh doanh của hộ kinh doanh các thông tin cấp, thu hồi giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh hoặc tạm ngưng hoạt động của hộ kinh doanh. Định kỳ tháng, quý, năm báo cáo Ủy ban nhân dân thành phố, Sở Kế hoạch và Đầu tư và các

Sở, ngành quản lý chuyên ngành và thông báo cho Chi cục Thuế quận, huyện, Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn về tình hình đăng ký kinh doanh cho hộ kinh doanh hoạt động trên địa bàn. Trực tiếp kiểm tra hộ kinh doanh theo nội dung trong hồ sơ đăng ký trên địa bàn. Kiểm tra hoạt động của hộ kinh doanh sau đăng ký thành lập và xử lý theo thẩm quyền các hành vi vi phạm trong hoạt động của hộ kinh doanh.

2.2.2.2. Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn

Tiếp nhận thông tin về đăng ký kinh doanh của doanh nghiệp và hộ kinh doanh từ Ủy ban nhân dân quận huyện; cập nhật, theo dõi số lượng thực tế hộ kinh doanh, hoạt động trên địa bàn xã, phường, thị trấn. Định kỳ sáu tháng thông báo cho Ủy ban nhân dân quận, huyện danh sách các hộ kinh doanh không còn hoạt động tại trụ sở đăng ký. Phát hiện và báo cáo Ủy ban nhân dân quận, huyện thu hồi giấy chứng nhận đăng ký hộ kinh doanh thuộc các trường hợp bị thu hồi Giấy chứng nhận đăng ký hộ kinh doanh. Định kỳ hàng tháng, quý, năm báo cáo Ủy ban nhân dân quận, huyện kết quả xử lý vi phạm hành chính theo thẩm quyền đối với hộ kinh doanh hoạt động trên địa bàn xã, phường, thị trấn. Kiểm tra hoạt động của hộ kinh doanh sau đăng ký thành lập và xử lý theo thẩm quyền các hành vi vi phạm trong hoạt động của hộ kinh doanh. Báo cáo Ủy ban nhân dân quận, huyện để kịp thời chỉ đạo thực hiện trong trường hợp cần phối hợp xử lý vi phạm của hộ kinh doanh hoạt động trên địa bàn.

2.2.2.3. Công tác xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Để thực hiện hiệu quả hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp. Trong những năm qua, UBND quận luôn nâng cao năng lực quản lý nhà nước thông qua các hoạt động thanh, kiểm tra việc chấp hành pháp luật của các hộ kinh doanh nói riêng và các thành phần kinh tế khác nói riêng. Tính trong thời gian từ năm 2011 đến 2016 UBND quận Gò Vấp đã ban hành 54 quyết định thành lập các đoàn thanh, kiểm tra trên địa bàn quận về các lĩnh

vực chủ yếu như: lĩnh vực kinh doanh, vệ sinh an toàn thực phẩm, lao động, giá cả, phòng cháy chữa cháy, môi trường ... và một số lĩnh vực cụ thể khác.

Về lĩnh vực quản lý kinh tế, thị trường: UBND quận Gò Vấp đã thành lập 04 đoàn kiểm tra hàng năm thực hiện kiểm tra đối với các hình thức kinh doanh trên địa bàn quận. Theo số liệu thống kê của Phòng tư pháp, trong giai đoạn từ năm 2011-2016 Đoàn kiểm tra đã tiến hành kiểm tra 2568 hộ kinh doanh, cụ thể: nhắc nhở, cảnh cáo: 865 trường hợp, xử phạt vi phạm hành chính 1703 trường hợp với số tiền xử phạt thu được 2.356.000.000 đồng; chủ yếu là vi phạm các lỗi không niêm yết giá, hàng giả, hàng nhái, không có giấy chứng nhận kinh doanh ...

Về lĩnh vực Vệ sinh an toàn thực phẩm: hàng năm UBND quận tổ chức ra quân 4 đợt cao điểm gồm: Tết Nguyên đán, Đợt cao điểm hè, Đợt cao điểm mùa trung thu và dịp lễ hội mùa xuân, ngoài ra còn có các đoàn kiểm tra đột xuất, chuyên đề khác theo yêu cầu quản lý nhà nước. Trong giai đoạn trên các Đoàn công tác liên ngành của UBND quận đã tiến hành kiểm tra 4.896 hộ kinh doanh (Chủ yếu là kinh doanh dịch vụ ăn uống và sản xuất chế biến thực phẩm), cho cam kết khắc phục và cảnh cáo với 1.254 trường hợp, xử phạt vi phạm hành chính 3.642 trường hợp với số tiền 3.250.000.000 đồng; chủ yếu là các lỗi không có giấy chứng nhận đủ điều kiện vệ sinh an toàn thực phẩm, chưa qua tập huấn kiến thức an toàn thực phẩm, không đảm bảo quy trình vệ sinh an toàn thực phẩm ...

Về các lĩnh vực khác (lao động, PCCC ...): UBND quận tổ chức kiểm tra theo từng đợt chuyên đề, theo đó đã kiểm tra nhắc nhở đối với 2.365 trường hợp, xử phạt vi phạm hành chính 3.289 trường hợp với số tiền xử phạt 3.125.600.000 đồng chủ yếu vi phạm các lỗi về: không đăng ký lao động, không đảm bảo phương tiện PCCC ...

Qua việc thanh, kiểm tra cho thấy ý thức chấp hành của các hộ kinh doanh còn nhiều hạn chế, có nhiều trường hợp hộ kinh doanh bị nhắc nhở xử phạt nhiều lần nhưng vẫn cố tình không thực hiện. Ngoài ra, một số thủ tục hành chính của nhà nước còn rườm rà, chưa cụ thể dẫn đến việc hộ kinh doanh ngại thực hiện theo yêu cầu. Bên cạnh đó, số hộ kinh doanh hoạt động nhỏ lẻ và sử dụng chủ yếu là ở dân

dụng để thực hiện hoạt động kinh doanh là hạn chế nhất định trong việc đáp ứng các điều kiện đủ điều kiện hoạt động theo quy định pháp luật.

2.3. Thực tiễn quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp hiện nay có rất nhiều bất cập. Bên cạnh các thay đổi về các chủ trương, chính sách về phương diện quản lý nhà nước.

Thực trạng quản lý hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp hiện nay vẫn còn tình trạng vừa buông lỏng, vừa cứng nhắc. Xét về thực lực và hiệu quả hoạt động của hộ kinh doanh cho đến nay còn có một số ý kiến đánh giá khác nhau. Có người cho rằng: Tiềm lực tài chính của các hộ kinh doanh rất yếu kém, hiệu quả thấp, triển vọng phát triển khó khăn. Có ý kiến khác cho rằng tuy một số hộ kinh doanh có biểu hiện yếu kém nhưng vẫn có những hộ kinh doanh rất mạnh làm ăn hiệu quả và phát triển tốt trong cơ chế thị trường. Mỗi một ý kiến nhận xét đều dựa trên một số căn cứ nào đó. Song phải thừa nhận rằng trong nền kinh tế của chúng ta đang nổi lên vấn đề cấp bách về tài chính và các yếu kém về quản lý.

Quy mô vốn của hộ kinh doanh còn nhỏ bé, chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển hiện nay. Mặc dù có những chuyển biến ban đầu nhưng sự phối hợp sự liên kết giữa hộ kinh doanh chưa tạo nên một sức mạnh to lớn, công tác quản lý rời rạc.

Ngoài ra, với chủ trương vận động chuyển đổi mô hình sản xuất, kinh doanh từ hộ kinh doanh sang doanh nghiệp đang là một thách thức lớn cho hoạt động sản xuất, kinh doanh và công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với loại hình hộ kinh doanh, cụ thể:

Ủy ban nhân dân thành phố Hồ Chí Minh đã ban hành Quyết định số 3907/QĐ-UBND ngày 01/8/2016 về ban hành Kế hoạch triển khai Nghị quyết số 35/NQ-CP ngày 16/5/2016 của Chính phủ về hỗ trợ phát triển doanh nghiệp đến năm 2020 và Quyết định số 1482/QĐ-UBND ngày 31/3/2017 về việc ban hành Kế hoạch phát triển 500.000 doanh nghiệp đến năm 2020.

Từ những thực trạng trên công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp đang đặt ra những thách thức mới. Vừa

thực hiện đảm bảo môi trường kinh doanh, sản xuất phù hợp, thông thoáng cho hộ kinh doanh vừa thực hiện định hướng vận động chuyển sang phát triển hình thức doanh nghiệp để phù hợp xu thế hội nhập. Từ những vấn đề trên cần thực hiện một số nội dung sau:

Một là, xây dựng hoàn chỉnh hệ thống chính sách quản lý kinh tế vĩ mô và bộ máy nhà nước đối với Hộ kinh doanh. Nhà nước thực hiện chức năng quản lý vĩ mô nền kinh tế, trong đó có các Hộ kinh doanh thông qua hệ thống các công cụ quản lý của Nhà nước. Hệ thống các công cụ này bao gồm: chính sách, kế hoạch, pháp luật, các thiết chế tài chính và các công cụ khác v.v... Để thực hiện tốt chức năng quản lý của mình đối với CTCP, nhà nước cần hoàn thiện hệ thống chính sách quản lý vĩ mô và bộ máy quản lý theo hướng:

+ Xây dựng kế hoạch tổng thể về chính sách quản lý vĩ mô đối với Hộ kinh doanh. Xem đây là tiền đề quan trọng trong việc định hướng phát triển của Nhà nước đối với Hộ kinh doanh.

+ Củng cố và kiện toàn chức năng tham mưu của cơ quan xây dựng kế hoạch để cơ quan này thật sự trở thành nhà hoạch định chiến lược tầm vĩ mô, với chức năng xây dựng tầm nhìn chiến lược, lập qui hoạch, kế hoạch phát triển cho các Hộ kinh doanh cũng như các loại hình doanh nghiệp khác trong nền kinh tế nói chung.

+ Triển khai thực hiện kịp thời chính sách ưu đãi về quyền sử dụng đất, cho thuê đất. Chính sách miễn, giảm thuế khi Hộ kinh doanh mới thành lập, đầu tư mở rộng sản xuất, đổi mới dây chuyền công nghệ. Đầu tư vào các lĩnh vực, địa bàn khuyến khích đầu tư, sử dụng nhiều lao động nữ...

Hai là, cần xây dựng một chiến lược đào tạo cán bộ, công chức thật sự nghiêm túc, bài bản và mang tính thực tiễn cao trong việc thực hiện chức năng quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh ở Việt Nam. Những người làm công tác quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh trước hết phải là những người thấm nhuần và thực hiện triệt để các chủ trương, đường lối của Đảng trong việc tạo điều kiện, môi trường kinh doanh thuận lợi cho các hộ kinh doanh. Biết nắm bắt và vận dụng sáng tạo tinh thần, nội dung các chủ trương, chính sách của Đảng và pháp

luật của Nhà nước trong hoạt động quản lý các Hộ kinh doanh. Biết xử lý đúng đắn các tình huống phát sinh trong hoạt động quản lý với mục đích cuối cùng là vì sự phát triển và lớn mạnh của các Hộ kinh doanh trong nền kinh tế; có bản lĩnh, với tinh thần trách nhiệm cao trong phục vụ Hộ kinh doanh và kiên quyết xử lý các hành vi vi phạm của các Hộ kinh doanh.

+ Có kế hoạch quy hoạch, bố trí, sử dụng đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh sao cho phù hợp và hiệu quả. Mỗi nội dung trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh cần một lực lượng cán bộ, công chức có trình độ và năng lực khác nhau, vì vậy cần chú trọng ngay từ khâu tuyển chọn vào làm việc cho từng vị trí thích hợp với khả năng của từng người. Bố trí công việc hợp lý, có chính sách kích thích khả năng sáng tạo và tạo môi trường để cán bộ, công chức hết lòng vì công việc quản lý và phục vụ sự phát triển toàn diện của Hộ kinh doanh.

+ Cần có chính sách đãi ngộ thỏa đáng đội ngũ làm công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Một khi thu nhập và đời sống của đội ngũ làm công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh ổn định, sẽ giúp họ yên tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao trong việc thực hiện chức năng quản lý của Nhà nước đối với Hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường. Vì vậy, nhà nước cần có chính sách đãi ngộ thỏa đáng, tương xứng với công sức và đóng góp của họ trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh.

Ba là, muốn nâng cao năng lực quản lý bằng pháp luật của Nhà nước đối với hộ kinh doanh, điều quan trọng là phải thiết lập trật tự, kỷ cương trong quản lý. Tăng cường sức mạnh chi phối và điều chỉnh bằng pháp luật của Nhà nước trên toàn bộ hoạt động của các hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường. Ngăn ngừa các hành vi vi phạm pháp luật của các hộ kinh doanh trong hoạt động kinh doanh của mình. Để làm được điều này, nhà nước cần nâng cao năng lực của đội ngũ làm công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh thông qua các biện pháp cơ bản sau đây:

+ Đổi mới toàn diện quan niệm về công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh theo hướng công tác thanh, kiểm tra phải là hoạt động thường xuyên trong nội dung quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh. Mục đích của công tác này là nhằm kịp thời phát hiện những sai sót trong quá trình thực hiện pháp luật của Hộ kinh doanh để có biện pháp uốn nắn và chấn chỉnh. Tránh tình trạng khi có sự việc xảy ra mới thành lập đoàn thanh, kiểm tra và khi đó hậu quả xảy ra là khó khắc phục.

+ Hoàn thiện các quy định của Nhà nước về công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh.

+ Xây dựng đội ngũ cán bộ thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật chuyên nghiệp với quyền năng và trách nhiệm hết sức cụ thể, rõ ràng, thiết thực. Cần có kế hoạch đào tạo và bồi dưỡng nghiệp vụ đội ngũ cán bộ thanh, kiểm tra và xử lý vi phạm pháp luật về Hộ kinh doanh, để đội ngũ này hoạt động mang tính chuyên nghiệp cao.

Kết luận Chương 2

Tìm hiểu thực trạng quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh từ thực tiễn địa bàn quận Gò Vấp đã cho chúng ta nhìn thấy một bức tranh toàn cảnh về quá trình hình thành và phát triển của định chế quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong toàn bộ tiến trình thiết lập vai trò quản lý nền kinh tế thị trường bằng pháp luật của Nhà nước ta ở cấp địa phương. Qua thực tế triển khai thực hiện các nội dung quản lý nhà nước kể trên, chúng ta đã gạt hái được những kết quả nhất định, nhưng cũng đồng thời bộc lộ một số hạn chế, yếu kém cần nhanh chóng khắc phục.

Bên cạnh đó, những yếu kém, vướng mắc cần khắc phục trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh cũng cần được quan tâm. Hạn chế cần khắc phục trong nội dung hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh chính là công tác ban hành pháp luật để quản lý. Sự thiếu đồng bộ và khả năng điều chỉnh chưa cao trong các quy định của pháp luật về quản

lý nhà nước đối với hộ kinh doanh đã làm giảm đi rõ rệt hiệu lực và hiệu quả quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh ở nước ta. Trong công tác thực hiện pháp luật còn thiếu tính thống nhất giữa các cơ quan thực thi pháp luật, nhiều công việc không có sự phân công rõ ràng về trách nhiệm nên còn hiện tượng "đùn đẩy" lẫn nhau. Năng lực tổ chức và thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh của đội ngũ cán bộ, công chức chưa theo kịp nhu cầu phát triển của xã hội và đòi hỏi của công tác quản lý hộ kinh doanh. Hoạt động thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật về hộ kinh doanh còn nhiều lúng túng, thiếu tính cưỡng chế nghiêm minh.

Nguyên nhân của tình trạng trên có thể do nhiều yếu tố khách quan và chủ quan tác động, nhưng theo chúng tôi các yếu tố chủ quan đã chi phối và làm ảnh hưởng rất nhiều đến hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

Chương 3

QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC BẰNG PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI HỘ KINH DOANH

3.1. Nhu cầu tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Thứ nhất, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh theo yêu cầu nhà nước pháp quyền. Đổi mới tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước cần được tiến hành đồng bộ, từ việc xác định vị trí trụ cột của Nhà nước trong hệ thống chính trị, cơ cấu lại chức năng, nhiệm vụ và trách nhiệm của các cơ quan nhà nước trong quá trình phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, thực hành và phát huy dân chủ đến việc đổi mới từng bộ phận cấu thành bộ máy nhà nước: Quốc hội, Chính phủ, cơ quan tư pháp và chính quyền địa phương. Nâng cao chất lượng, thực hiện tốt chức năng lập pháp và giám sát tối cao. Xây dựng một Chính phủ gọn về tổ chức, rõ về chức năng, hiệu lực, hiệu quả trong hoạt động. Đổi mới các cơ quan tư pháp và thủ tục tư pháp theo các yêu cầu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Đổi mới chính quyền địa phương đáp ứng các yêu cầu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ, công chức theo yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Thứ hai, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh nhằm phát triển kinh tế xã hội. Bảo đảm quyền tự do kinh doanh và bình đẳng giữa các thành phần kinh tế. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ và nâng cao hiệu quả hoạt động của Hộ kinh doanh. Sớm hoàn thiện thể chế quản lý hoạt động của các thành phần kinh tế. Phân định rõ quyền sở hữu của Nhà nước và quyền kinh doanh của các thành phần kinh tế. Tạo điều kiện thuận lợi để hình thức Hộ kinh doanh phát triển đa dạng, mở rộng quy mô; có cơ chế, chính sách hợp lý trợ giúp các tổ chức kinh tế hợp tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, mở rộng thị trường, ứng dụng công nghệ mới, tiếp cận vốn. Hoàn thiện cơ chế, chính sách để phát triển mạnh kinh tế tư nhân theo quy hoạch và quy định của pháp luật, khuyến khích tư nhân góp vốn vào các tập đoàn kinh tế nhà nước. Thu hút đầu tư nước ngoài có công nghệ hiện đại, thân thiện

môi trường và tăng cường sự liên kết với các doanh nghiệp trong nước. Hỗ trợ phát triển mạnh các loại hình kinh doanh nhỏ và vừa. Tạo điều kiện để hình thành các doanh nghiệp lớn, có sức cạnh tranh trên thị trường. Phát triển doanh nhân về số lượng và năng lực quản lý, đề cao đạo đức và trách nhiệm xã hội. Hoàn thiện khuôn khổ pháp luật để tăng cường sự gắn bó giữa người sử dụng lao động và người lao động

Thứ ba, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh để khắc phục các khiếm khuyết của Hộ kinh doanh. Việc tăng cường quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh còn giúp cho cá nhân, tổ chức và Hộ gia đình kinh doanh nhận ra những điểm hạn chế, tồn tại của hình thức hộ kinh doanh. Từ đó đề ra các định hướng phát triển hoặc chuyển đổi hình thức kinh doanh đáp ứng với cầu kinh doanh và sự phát triển của xã hội.

Thứ tư, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh hướng đến nâng cao thu nhập và đời sống của nhân dân. Mục đích chính của công tác quản lý nhà nước bằng pháp luật là hướng đến một xã hội phát triển công bằng, văn minh và giàu đẹp. Nói một cách khác tăng cường quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh là hình thức nhà nước thực hiện chấn chỉnh công tác kinh doanh tạo ra một hành lang pháp lý định hướng cá nhân, tổ chức và hộ kinh doanh nâng cao đời sống vật chất và tinh thần; nâng cao thu nhập và hướng đến một xã hội phát triển đồng bộ và giàu mạnh.

3.2. Các quan điểm tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

3.2.1. Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở Việt Nam phải xuất phát từ chủ trương nhất quán của Đảng và Nhà nước ta là phát triển nền kinh tế thị trường định hướng XHCN

Đảng Cộng sản Việt Nam là lực lượng chính trị duy nhất lãnh đạo nhà nước và xã hội. Những chủ trương, đường lối của Đảng đã nhanh chóng được cụ thể hóa thành các quy định của pháp luật. Chính nhờ phương tiện pháp luật mà các chính sách của Đảng đã được áp dụng trong thực tiễn của đời sống kinh tế - xã hội. Đường

lối, chủ trương của Đảng là linh hồn của pháp luật. Vì vậy, tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở Việt Nam, trước hết cần quán triệt sâu sắc tinh thần cơ bản trong các nội dung tư tưởng mà Đảng ta đã đề ra. Với tư cách là một bộ phận cấu thành của nền kinh tế quốc dân, các hộ kinh doanh được nhà nước khuyến khích phát triển trên các lĩnh vực vì lợi ích "quốc kế dân sinh". Khi Đảng ta chủ trương phát triển nền kinh tế nhiều thành phần cũng đồng nghĩa với việc tạo điều kiện bình đẳng các thành phần kinh tế cùng phát triển trên nền tảng vai trò quản lý bằng pháp luật của Nhà nước. Nắm vững và thể chế hóa đường lối đúng đắn của Đảng về phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần nhằm phát huy sức mạnh và sự đóng góp tích cực của các thành phần kinh tế cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, đồng thời ngăn ngừa và hạn chế những yếu kém hay các tiêu cực phát sinh của các thành phần kinh tế này, bảo đảm cho nền kinh tế phát triển theo định hướng XHCN và bền vững.

Do đó, tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh phải dựa trên cơ sở nhận thức đúng đắn quan điểm của Đảng về phát triển các thành phần kinh tế ở nước ta.

3.2.2. Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh phải tạo môi trường kinh doanh thuận lợi nhất và hỗ trợ hộ kinh doanh không ngừng phát triển

Khi nhà nước chủ trương phát triển nền kinh tế nhiều thành phần cũng có nghĩa là nhà nước công nhận và khuyến khích người dân làm giàu chính đáng từ các hoạt động kinh doanh của mình mà việc thành lập hộ kinh doanh để kinh doanh, sản xuất là một trong những hướng kinh doanh đó. Các hộ kinh doanh sau khi được thành lập và đi vào hoạt động đã trở thành đối tượng quản lý của Nhà nước. Chính sách quản lý của Nhà nước đối với hộ kinh doanh cần giải quyết thỏa đáng hai mặt: vừa tạo điều kiện tối đa cho hộ kinh doanh phát triển, vừa quán triệt vai trò tối thượng của pháp luật trong quản lý để nâng cao hiệu lực quản lý của Nhà nước. Môi trường kinh doanh thuận lợi là môi trường kinh doanh không có "rào cản" từ cơ chế "xin - cho", không có sự can thiệp tùy tiện và trái pháp luật vào hoạt động của hộ

kinh doanh từ các cơ quan và công chức trong bộ máy nhà nước. Chính môi trường kinh doanh lành mạnh sẽ thúc đẩy các hộ kinh doanh mở rộng quy mô và năng lực kinh doanh. Chỉ có môi trường kinh doanh thuận lợi mới là nhân tố thúc đẩy và phát triển một nền kinh tế bền vững, có năng lực cạnh tranh cao và phù hợp với yêu cầu của đất nước trong bối cảnh hiện nay. Môi trường kinh doanh thuận lợi là môi trường mà ở đó các Hộ kinh doanh tìm thấy sự xác định rõ ràng các "lằn ranh" của những việc "được làm" và những điều "bị cấm", hoàn toàn không có sự lẫn lộn hay thiếu rõ ràng trong các quy định của pháp luật mà tất cả đều phải minh bạch, công khai để tạo môi trường thông thoáng, lành mạnh. Mọi biện pháp quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh đều phải xuất phát từ quan điểm lấy môi trường kinh doanh thuận lợi cho Hộ kinh doanh làm trọng tâm và chính sách quản lý của Nhà nước là đòn bẩy. Nhà nước mạnh dạn phá bỏ những cản ngại trên con đường phát triển của hộ kinh doanh sẽ đồng nghĩa với việc nhà nước đồng hành cùng Hộ kinh doanh trong tiến trình thực hiện cơ chế quản lý thích hợp và hiện đại. Vì vậy, lợi ích và sự phát triển của hộ kinh doanh trong một môi trường kinh doanh thuận lợi sẽ là mục tiêu trong việc xác lập phương thức quản lý nhà nước bằng pháp luật. Xuất phát từ những yêu cầu trên, chúng tôi cho rằng tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong điều kiện hiện nay là nhằm tạo môi trường kinh doanh thuận lợi nhất và hỗ trợ cho Hộ kinh doanh phát triển trong nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần ở nước ta.

3.2.3. Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là nhằm bảo đảm sự phát triển bình đẳng, tự do và an toàn trong khuôn khổ pháp luật của hộ kinh doanh với các loại hình doanh nghiệp khác trong nền kinh tế

Thước đo hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh được xác định bằng sự bình đẳng, tính tự do và yếu tố an toàn trong kinh doanh của Hộ kinh doanh. Bất kỳ sự phân biệt đối xử nào từ phía nhà nước cũng đều tạo nên sự bất bình đẳng giữa các hộ kinh doanh với nhau và giữa Hộ kinh doanh với loại hình doanh nghiệp khác. Từ trước đến nay trong chính sách phát triển của mình, nhà

nước ít chú trọng trong việc giải quyết hài hòa các mối quan hệ trên phương diện lợi ích quốc gia và dân tộc; chẳng hạn: trong chính sách phát triển nền kinh tế nhiều thành phần, nhà nước đã chú trọng quá mức thành phần kinh tế quốc doanh và kinh tế tập thể. Chính từ những quan điểm như vậy đã tạo nên tâm lý phân biệt đối xử trong chính sách quản lý và điều tiết của Nhà nước. Quá đề cao vị trí của DNNN trong nền kinh tế quốc dân nên chúng ta đã chuyển từ "độc quyền nhà nước" sang "độc quyền doanh nghiệp" và làm triệt tiêu động lực cạnh tranh lành mạnh. Chính vì thế, nhà nước cần đối xử bình đẳng, công bằng giữa các loại hình kinh doanh để bảo đảm về những cơ hội kinh doanh như nhau giữa họ.

Ngoài ra, một vấn đề khác làm cho các Hộ kinh doanh lo lắng nhất hiện nay là còn nhiều "khoảng trống" trong hành lang pháp lý, chính những "khoảng trống" vô hình này dẫn đến Hộ kinh doanh phải đối mặt với những rủi ro khó tránh khỏi. Đó là việc chậm ban hành kịp thời các văn bản pháp luật hướng dẫn thi hành, là việc thay đổi thường xuyên các chính sách quản lý của Nhà nước, là việc xử lý công việc tùy tiện của một bộ phận cán bộ, công chức v.v... Để nhanh chóng chấm dứt tình trạng trên, tạo môi trường kinh doanh an toàn cho các Hộ kinh doanh, nhà nước cần mạnh dạn thay đổi phương thức xây dựng pháp luật nhằm tránh tình trạng nhiều qui định của pháp luật không phù hợp với yêu cầu quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

3.2.4. Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh cần xuất phát từ những thay đổi to lớn về vai trò và chức năng của Nhà nước trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng XHCN hiện nay

Trước những thay đổi to lớn của đời sống quốc tế và yêu cầu phát triển của chính mình, đòi hỏi các nhà nước phải tư duy lại vai trò và chức năng của mình cho phù hợp với xu hướng phát triển của thời đại. Trong bối cảnh đó, để nâng cao hiệu quả quản lý kinh tế - xã hội, bảo đảm ổn định chính trị và tăng cường phát triển bền vững, đòi hỏi nhà nước Cộng hòa XHCN Việt Nam cũng phải nhận diện lại xu thế phát triển và vai trò của mình. Một đòi hỏi thiết thực từ cuộc sống là vai trò của Nhà nước phải phù hợp hơn với năng lực quản lý của mình. Nếu như trước đây người ta

"tuyệt đối hóa" vai trò của Nhà nước bằng sự nhìn nhận rằng mọi của cải và sự phát triển của xã hội là do Nhà nước tạo ra, thì ngày nay ý niệm đó đã được thay đổi một cách cơ bản. Nhận thức mới về vai trò của Nhà nước đã thay đổi theo hướng "Nhà nước đóng vai trò trung tâm trong phát triển kinh tế và xã hội, không phải với tư cách là một người trực tiếp tạo ra sự tăng trưởng, mà là một đối tác, là chất xúc tác và là người tạo điều kiện thuận lợi cho sự tăng trưởng đó" [20, tr. 13]. Như vậy, dù thực tế cuộc sống có thay đổi lớn lao đến đâu thì vai trò của Nhà nước luôn luôn được thể hiện, "Nhà nước có vai trò to lớn trong việc quyết định liệu có theo đuổi các thỏa thuận về thể chế mà nhờ nó các thị trường có thể phát triển mạnh hay không. Nhà nước không chỉ là trọng tài của những quy tắc; thông qua hoạt động kinh tế của mình, nhà nước tạo ra môi trường cho kinh doanh và những hoạt động khác trong nền kinh tế. Dù tốt hay xấu thì nhà nước vẫn có vai trò vô cùng quan trọng" [20, tr. 45].

Từ sự phân tích trên cho thấy, trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng XHCN ở nước ta hiện nay, không thể thiếu vai trò của Nhà nước. Song cần thiết có sự điều chỉnh và tư duy lại vai trò và chức năng cho phù hợp hơn trong điều kiện mới. Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh trong tình hình hiện nay cần kiện toàn và nâng cao tính hiệu quả của Nhà nước. Tính hiệu quả trong hoạt động quản lý của Nhà nước được đo lường bằng năng lực quản lý, bằng việc củng cố các thể chế công cộng mà nhờ nó Nhà nước xác lập các quy tắc xử sự và kiểm chế có hiệu quả nhằm kiểm soát các hoạt động lạm dụng quyền lực và can thiệp hành chính từ phía nhà nước. Phát huy yếu tố dân chủ trong hoạt động kinh tế của các chủ thể kinh doanh trên nền tảng hành lang pháp lý của Nhà nước.

3.3. Các giải pháp tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

3.3.1. Tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật và chính sách về hộ kinh doanh

Nền kinh tế nước ta từ khi chuyển sang thực hiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN theo đường lối đúng đắn của Đảng Cộng sản Việt Nam đã đạt

được những thành tựu to lớn. Hệ thống pháp luật nói chung và pháp luật liên quan đến tổ chức, hoạt động và quản lý hộ kinh doanh nói riêng đã nhanh chóng hình thành và không ngừng hoàn thiện, góp phần quan trọng vào việc phát huy nội lực, sử dụng có hiệu quả các nguồn vốn đầu tư, thúc đẩy kinh tế tăng trưởng và ổn định xã hội. Tuy nhiên, những kết quả đạt được chưa thật sự bền vững và vẫn còn những hạn chế nhất định, để đẩy nhanh hơn nữa quá trình phát triển kinh tế ổn định và bền vững, khắc phục các yếu kém, hạn chế, kiến nghị hoàn thiện hệ thống pháp luật và chính sách quản lý nhà nước đối với hộ kinh doanh theo những yêu cầu và nội dung sau đây:

3.3.1.1. Nhanh chóng hoàn thiện hệ thống pháp luật nhằm xây dựng môi trường kinh doanh thuận lợi, an toàn và hỗ trợ những điều kiện tốt nhất cho sự phát triển của các hộ kinh doanh ở nước ta

Yếu tố quan trọng hàng đầu cho sự phát triển của các hộ kinh doanh chính là môi trường kinh doanh. Môi trường kinh doanh được hiểu là những yếu tố bên ngoài chi phối, ảnh hưởng và tác động sâu sắc đến hoạt động sản xuất kinh doanh của các hộ kinh doanh. Trong đó, yếu tố có ý nghĩa quan trọng là quyền tự do kinh doanh và sự bình đẳng giữa hộ kinh doanh với các chủ thể kinh doanh khác và những điều kiện hỗ trợ cần thiết từ phía nhà nước. Để bảo đảm sự bình đẳng và quyền tự do kinh doanh, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của các hộ kinh doanh ở Việt Nam.

Tiếp tục hoàn thiện các quy định của pháp luật về thuế.

Trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, thuế được xem là công cụ tài chính quan trọng vừa tạo nguồn thu chủ yếu cho ngân sách quốc gia, vừa là công cụ điều tiết vĩ mô nền kinh tế, là công cụ điều tiết thu nhập, đảm bảo công bằng xã hội. Chính sách thuế hợp lý là động lực kích thích mạnh mẽ sự phát triển kinh tế, tạo công ăn việc làm cho xã hội, khuyến khích hoặc hạn chế các lĩnh vực sản xuất - kinh doanh của các Hộ kinh doanh trong nền kinh tế. Chúng ta đã đạt được những kết quả nhất định qua chính sách cải cách về thuế trong giai đoạn vừa qua, tạo khuôn khổ tăng cường quản lý nhà nước thông qua các công cụ tài chính. Hiện nay

chúng ta đang trong quá trình hội nhập kinh tế với khu vực và thế giới, một trong những công việc phải làm là dỡ bỏ hàng rào thuế quan và chính sách phi quan thuế áp dụng đối với hàng hóa nhập khẩu của các nước trong khu vực hoặc các quốc gia mà Việt Nam và các nước này đã ký kết các thỏa thuận về ưu đãi thuế quan.

Hoàn thiện các quy định về quản lý hoạt động của các hộ kinh doanh thông qua pháp luật thuế, bởi vì một khi nhà nước đã tạo điều kiện tối đa cho Hộ kinh doanh trong hoạt động kinh doanh, thì nhà nước cũng sẽ tăng cường quản lý các hoạt động của Hộ kinh doanh thông qua công cụ pháp luật thuế. Đây được xem là một trong những công cụ quản lý hoạt động kinh doanh của các hộ kinh doanh rất hiệu quả của nhiều quốc gia trên thế giới.

Khẩn trương sửa đổi, hoàn thiện pháp luật về giải quyết tranh chấp kinh tế

Với đặc tính hộ kinh doanh không phải là một tư cách pháp nhân nên hành lang pháp lý trong việc giải quyết các tranh chấp còn nhiều tồn tại hạn chế nhất định. Tranh chấp kinh tế là vấn đề không thể tránh khỏi trong hoạt động kinh doanh giữa các chủ thể kinh doanh, các tranh chấp này xảy ra dưới nhiều hình thức và mức độ khác nhau khi quyền lợi của các bên tham gia giao dịch kinh tế bị xâm phạm. Giải quyết nhanh chóng, kịp thời và đúng đắn các tranh chấp kinh tế phát sinh nhằm bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của các bên là một yêu cầu của nhà nước pháp quyền và trách nhiệm của hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh. Cơ chế giải quyết tranh chấp hiện nay ở nước ta còn nhiều bất cập, chưa thống nhất và đồng bộ; các quy định của pháp luật còn rải rác ở nhiều văn bản khác nhau. Nhà nước cần khẩn trương sửa đổi, hoàn thiện các quy định về giải quyết tranh chấp kinh tế theo hướng: xây dựng các nguyên tắc giải quyết chung áp dụng cho các vụ việc tranh chấp và các tranh chấp về hợp đồng trong kinh doanh. Đảm bảo tính cưỡng chế bắt buộc và hiệu lực thi hành, phù hợp với các chuẩn mực và thông lệ quốc tế.

Cụ thể hóa các quy định về nghĩa vụ của hộ kinh doanh trong việc bảo vệ tài nguyên môi trường, di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh, bảo đảm an ninh, quốc phòng, trật tự, an toàn xã hội.

Bảo vệ tài nguyên môi trường, di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh, bảo đảm an ninh, quốc phòng, trật tự, an toàn xã hội là trách nhiệm chung toàn xã hội. Với tư cách là một chủ thể kinh doanh trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN hiện nay, các Hộ kinh doanh càng có trách nhiệm hơn với chính môi trường sống của xã hội (điều kiện vật chất cần thiết cho sự tồn tại và phát triển của hộ kinh doanh), có nghĩa vụ hơn trong việc bảo vệ các di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh, đặc biệt là đảm bảo an ninh, quốc phòng, trật tự, an toàn xã hội (điều kiện quan trọng bảo đảm sự ổn định và phát triển bền vững).

Nâng cao chất lượng hoạt động xây dựng pháp luật

Để thực hiện được các nội dung hoàn thiện pháp luật về Hộ kinh doanh nêu trên, vấn đề đặt ra hiện nay là nâng cao chất lượng hoạt động xây dựng pháp luật. Hạn chế rất lớn ảnh hưởng đến năng lực quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở Việt Nam chính là hệ thống các văn bản pháp luật với tư cách công cụ quản lý nhà nước đối với Hộ kinh doanh thiếu tính đồng bộ, chưa bao quát hết phạm vi tác động của Nhà nước đối với hoạt động của các hộ kinh doanh trong nền kinh tế. Nhiều quy định còn mang tính chung chung, hay chỉ mới phác họa những nguyên tắc pháp lý cơ bản mà chưa thật sự trở thành công cụ điều chỉnh cụ thể đối với các hành vi trong tổ chức, hoạt động và kinh doanh của hộ kinh doanh. Hệ thống các văn bản pháp luật được ban hành để quản lý các hộ kinh doanh còn công kênh, nhiều tầng nấc khác nhau, thậm chí vô hiệu hóa hoặc mâu thuẫn lẫn nhau. Nguyên nhân chủ yếu của tình hình trên đây là do chất lượng hoạt động xây dựng pháp luật chưa đáp ứng nhu cầu. Việc xây dựng các văn bản pháp luật hiện nay chủ yếu giao cho các bộ, ngành liên quan của Chính phủ chủ trì thực hiện việc soạn thảo nên dẫn đến hiện tượng các quy định này thường mang tính riêng lẻ mà không có sự gắn kết theo những nguyên tắc chung. Bên cạnh đó, các cơ quan của Chính phủ sẽ là các cơ quan có trách nhiệm triển khai thực hiện các quy định này trong thực tế đời sống, nên khi xây dựng tâm lý chung của những người được giao nhiệm vụ soạn thảo cho rằng đây là điều kiện để thể hiện quyền uy của cơ quan, đơn vị mình, bất chấp tính khoa học và hiệu quả áp dụng pháp luật. Một thực tế khác cũng thường

bất gặp là các cơ quan này thường dành những điều kiện thuận lợi sau này khi áp dụng về phần mình còn đẩy phần khó khăn hơn về cho các hộ kinh doanh. Từ thực tế trên, kiến nghị cần đổi mới sâu sắc và toàn diện hoạt động lập pháp trong việc quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh nói riêng, các lĩnh vực khác nói chung theo hướng:

- Nâng cao chất lượng hoạt động lập pháp của Quốc hội, nâng dần Ban công tác lập pháp của Quốc hội hiện nay lên thành Ủy ban công tác lập pháp (hoặc Viện lập pháp) thuộc Quốc hội. Nghiên cứu thí điểm việc "đặt hàng" soạn thảo các dự án luật cho các trường đại học, viện nghiên cứu có giảng dạy và nghiên cứu chuyên sâu về pháp luật. Tổ chức các hình thức phản biện về tính khoa học và tính khả thi trong các văn bản luật.

- Trong điều kiện chưa có bước chuẩn bị chu đáo cho việc áp dụng mô hình trên thì cần thiết cũng phải đổi mới quy trình lập pháp và hoạt động ban hành văn bản pháp luật ở nước ta.

- Cần thay đổi toàn diện tư duy và nhận thức của đội ngũ những người làm công tác xây dựng pháp luật. Khi soạn thảo các văn bản luật để quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh.

- Giảm dần việc ban hành các văn bản dưới luật để hướng dẫn thi hành, thực tế cho thấy nhiều văn bản luật đã được ban hành, nhưng không thể triển khai thực hiện được hoặc thực hiện còn nhiều lúng túng vì phải chờ các văn bản dưới luật hướng dẫn thực hiện.

- Thường xuyên rà soát các văn bản pháp luật, "pháp điển hóa" thành hệ thống thống nhất.

3.3.1.2. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện các chính sách quản lý đối với hộ kinh doanh

Xây dựng và hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN trong việc quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

- Một là, hình thành đồng bộ hệ thống thị trường và cơ chế tác động các quan hệ thị trường làm cơ sở nền tảng cho các hoạt động của hộ kinh doanh trong nền

kinh tế.

- *Hai là*, xây dựng hoàn chỉnh hệ thống chính sách quản lý kinh tế vĩ mô của Nhà nước đối với hộ kinh doanh.

- *Ba là*, xây dựng và hoàn thiện chính sách quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh nhằm phát huy tính tích cực và hạn chế, xóa bỏ mặt tiêu cực trong hoạt động của loại hình này.

Xây dựng cơ chế kiểm soát các nguồn tài chính của hộ kinh doanh, của các doanh nghiệp khác trong xã hội

Một đặc trưng cơ bản của bối cảnh nền kinh tế nước ta hiện nay là hiện tượng sử dụng tiền mặt trong các quan hệ giao dịch đã trở nên phổ biến. Hậu quả là nhà nước không thể nào kiểm soát được các nguồn tài chính của hộ kinh doanh và các cá nhân. Một vấn đề đang gây nhiều lo lắng cho xã hội là hiện tượng một số cá nhân thành lập doanh nghiệp để lừa đảo, nhiều hành vi chiếm đoạt tài sản của người khác rồi tẩu tán các tài sản đó đã gây ra nhiều tác động bất lợi cho các hoạt động sản xuất, kinh doanh làm ăn chân chính. Để hạn chế và chấm dứt các hiện tượng không lành mạnh trên trong nền kinh tế thị trường, nhà nước cần tăng cường các biện pháp quản lý mạnh mẽ, kiên quyết và thật sự hiệu quả nguồn gốc tài sản của các tổ chức và cá nhân trong xã hội. Các biện pháp này bao gồm:

+ Thiết lập cơ chế bắt buộc thanh toán không dùng tiền mặt qua ngân hàng.

+ Đăng ký, kê khai các tài sản có giá trị và nguồn gốc của các khoản thu nhập hợp pháp.

3.3.2. Đẩy mạnh các hoạt động tổ chức thực hiện pháp luật về hộ kinh doanh

Xây dựng hệ thống pháp luật đồng bộ, có tính khả thi cao mới chỉ là điều kiện cần trong bài toán đưa pháp luật vào cuộc sống để quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh ở nước ta. Điều kiện đủ để pháp luật thật sự trở thành công cụ quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh chính là việc thực hiện pháp luật trong đời sống kinh tế - xã hội của đất nước. Năng lực thực hiện pháp luật chứng tỏ sức mạnh vượt trội của Nhà nước trong việc sử dụng pháp luật làm

công cụ quản lý đối với hộ kinh doanh. Sức mạnh ấy thể hiện trước hết ở sự nghiêm minh trong việc thực thi pháp luật, trong sự tự giác tuân thủ và chấp hành triệt để pháp luật. Muốn làm được như vậy, nhà nước cần thực hiện một số công việc sau đây:

- Thường xuyên tổ chức phổ biến, tuyên truyền pháp luật đến mọi đối tượng, mọi tầng lớp trong xã hội.

- Kiện toàn các cơ quan thực hiện pháp luật; đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ làm nhiệm vụ quản lý, đầu tư trang bị những điều kiện vật chất cần thiết để phục vụ hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh. Để làm tốt công việc trên nên tập trung vào các vấn đề:

- Cải tiến quản lý nhà nước đối với hoạt động đăng ký kinh doanh.

- Đổi mới phương thức quản lý đối với hộ kinh doanh.

3.3.3. Tăng cường kiểm tra, giám sát, xử lý vi phạm pháp luật đối với hộ kinh doanh

Nâng cao năng lực thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

Muốn nâng cao năng lực quản lý bằng pháp luật của Nhà nước đối với hộ kinh doanh, điều quan trọng là phải thiết lập trật tự, kỷ cương trong quản lý. Tăng cường sức mạnh chi phối và điều chỉnh bằng pháp luật của Nhà nước trên toàn bộ hoạt động của các hộ kinh doanh trong nền kinh tế thị trường. Ngăn ngừa các hành vi vi phạm pháp luật của các Hộ kinh doanh trong hoạt động kinh doanh của mình.

Tăng cường cơ chế quản lý tài chính trong hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh và doanh nghiệp khác trong nền kinh tế.

3.3.4. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh

Đảng và Nhà nước ta chủ trương phát triển nền kinh tế nhiều thành phần, đa dạng hóa các loại hình doanh nghiệp, trong đó có hộ kinh doanh, nhưng không phải để cho các doanh nghiệp này phát triển tự phát mà cần có sự lãnh đạo, định hướng, tác động để các hộ kinh doanh phát huy tối đa lợi thế của mình, ngăn ngừa những

biểu hiện tiêu cực có thể xảy ra. Vai trò lãnh đạo đó được giao cho Đảng Cộng sản Việt Nam - chính đảng đại diện cho lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

Sự lãnh đạo của Đảng thể hiện trên hai phương diện cơ bản là đề ra chủ trương, đường lối, chính sách về phát triển kinh tế, quản lý hộ kinh doanh; đây chính là cơ sở nền tảng, là linh hồn của pháp luật; vì pháp luật là sự cụ thể hóa đường lối, chủ trương của Đảng. Phương diện thứ hai là lãnh đạo đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý; đó chính là yếu tố con người trong quản lý - nhân tố ảnh hưởng quan trọng đến năng lực và hiệu quả quản lý. Vì vậy, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh để đề ra chủ trương, đường lối, chính sách quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong chính sách đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao năng lực lãnh đạo và quản lý của đội ngũ cán bộ thực hiện hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh và đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật.

3.3.5. Các giải pháp tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp

Một là, Quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh là một nhiệm vụ quan trọng của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN. Đảng Cộng sản Việt Nam là lực lượng chính trị lãnh đạo đường lối phát triển của cách mạng Việt Nam. Vì vậy, muốn nâng cao hiệu lực và hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh, nhất thiết phải tăng cường và đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng. "Cần nhấn mạnh rằng không có sự đối lập giữa nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng với tăng cường hiệu lực của Nhà nước. Thống nhất giữa tăng cường lãnh đạo của Đảng và sức mạnh của Nhà nước, là mục tiêu quan trọng trong công cuộc đổi mới đất nước". Như vậy, yêu cầu đặt ra hiện nay là cần tiếp tục tăng cường và đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng mà ở góc độ địa phương là vai trò lãnh chỉ đạo của Quận ủy Gò Vấp đối với nền kinh tế địa phương nói chung, trong đó có hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh nói

riêng.

Để thực hiện tốt yêu cầu đặt ra, cần làm tốt những công tác sau đây:

+ Tiếp tục nghiên cứu, đổi mới và quán triệt sâu sắc phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh. Thực hiện ban hành các Thông tri, Chỉ thị chỉ đạo, định hướng góp phần nâng cao năng lực quản lý nhà nước tại địa phương, tăng cường công tác cải cách hành chính, áp dụng các biện pháp, giải pháp tạo điều kiện thuận lợi nhất cho Hộ kinh doanh.

+ Xác định rõ phạm vi, mức độ lãnh đạo Đảng đối với nhà nước trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh. Tránh tình trạng "bao biện" hay "lấn sân" chức năng quản lý của Nhà nước.

Hai là, tăng cường công tác cải cách hành chính trong thủ tục cấp giấy chứng nhận kinh doanh, tạo điều kiện cho người dân kinh doanh theo đúng quy định pháp luật. Hoàn thiện và đưa vào hoạt động “Bộ phận tiếp nhận và trả kết quả hiện đại”, thực hiện việc đánh giá chỉ số hài lòng của người dân khi thực hiện giao dịch hành chính. Nâng cấp và đổi mới “trang thông tin điện tử quận Gò Vấp” thành “cổng giao dịch điện tử Gò Vấp” đáp ứng nhu cầu triển khai dịch vụ công lên cấp độ 3, 4.

Ba là, hoàn thiện việc tổ chức bộ máy quản lý nhà nước tại địa phương tinh gọn, thống nhất và có tính hiệu quả. Thực hiện cải cách về thể chế, đội ngũ cán bộ công chức theo hướng tinh gọn, đáp ứng trình độ nhu cầu công việc trong thời kỳ mới. Hạn chế việc tiếp xúc giữa người dân và cán bộ công chức nhằm hạn chế các tiêu cực, nhũng nhiễu; bên cạnh đó phải công khai, minh bạch các thủ tục hành chính có liên quan đến các giao dịch hành chính.

Kết luận Chương 3

Đổi mới và hoàn thiện quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với Hộ kinh doanh là nhiệm vụ quan trọng và cần thiết đang đặt ra cho Nhà nước ta trong quá trình xây dựng và tăng cường vai trò quản lý của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN.

Trên cơ sở nắm vững đường lối của Đảng, Nhà nước ta đã thực hiện nhất

quán chủ trương phát triển nền kinh tế nhiều thành phần, phát huy nội lực, khuyến khích các hộ kinh doanh mạnh dạn đầu tư, kinh doanh trong hành lang pháp lý và hạn chế các tiêu cực phát sinh từ mặt trái của cơ chế thị trường tác động đối với hộ kinh doanh. Từ các quan điểm chủ yếu, nhiệm vụ tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trong thời gian tới cần tập trung thực hiện những giải pháp sau:

Một là, khẩn trương hoàn thiện hệ thống pháp luật và chính sách về quản lý Hộ kinh doanh để trong thời gian sớm nhất có được khung pháp luật đồng bộ và hiệu quả trong việc điều chỉnh tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh.

Hai là, xây dựng và hoàn thiện đồng bộ cơ chế nâng cao năng lực và hiệu quả quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh. Đổi mới nội dung hoạt động ban hành pháp luật để nâng cao chất lượng điều chỉnh của các quy phạm pháp luật. Hoàn thiện bộ máy tổ chức thực hiện pháp luật về quản lý hộ kinh doanh, đảm bảo tinh gọn, thiết thực, hiệu quả. Chú trọng nhiều hơn đến công tác đào tạo, bồi dưỡng và có chế độ đãi ngộ thỏa đáng đội ngũ cán bộ, công chức làm nhiệm vụ "phục vụ" hộ kinh doanh và các thành phần kinh tế khác. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật nhằm thiết lập trật tự, kỷ cương trong quản lý. Huy động sức mạnh tổng hợp của nhiều chủ thể cùng tham gia quản lý, cùng giám sát, phát hiện và xử lý kịp thời những hành vi vi phạm pháp luật về hộ kinh doanh. Hạn chế và ngăn ngừa tối đa những tác động tiêu cực gây cản trở cho sự phát triển của hộ kinh doanh và hoạt động quản lý bằng pháp luật của Nhà nước đối với hộ kinh doanh.

Ba là, không ngừng tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh. Nhân tố quyết định sự thành công hay thất bại của vai trò quản lý của Nhà nước. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong hoạt động quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh chính là nâng cao tính chính trị trong đường lối, chủ trương và chính sách của Đảng về quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh; là điều kiện quan trọng bảo đảm cho tổ chức và hoạt động của hộ kinh doanh không đi chệch hướng trong mục

tiêu phát triển kinh tế của Đảng. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng là làm gia tăng sức mạnh của Đảng trong việc đề ra chủ trương, đường lối lãnh đạo nhà nước thực hiện hoạt động quản lý bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh.

KẾT LUẬN

Với chủ trương và chính sách đổi mới và từ thực tiễn quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hộ kinh doanh trên địa bàn quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh, trong thời gian qua Nhà nước đã có những nỗ lực to lớn nhằm xây dựng một hệ thống pháp luật kinh tế hướng tới môi trường pháp lý bình đẳng và thuận lợi cho sự phát triển của các chủ thể kinh doanh. Nổi bật lên trong đó là các văn bản liên quan đến khu vực tư nhân và hộ kinh doanh, qua đó không những hộ kinh doanh được chính thức thừa nhận với các quyền tự do kinh doanh, chủ động trong kinh doanh và bình đẳng trước pháp luật mà địa vị của nó cũng được xác lập cụ thể.

Hộ kinh doanh được nghiên cứu trong luận án này được thể hiện trên nhiều phương diện: Tổng hợp những quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm được pháp luật xác nhận phù hợp với vai trò, vị trí, chức năng kinh tế và xã hội của loại hình hộ kinh doanh trong quá trình sản xuất kinh doanh và những quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm mà tự hộ kinh doanh và chủ thể đại diện hộ kinh doanh lựa chọn và đảm nhận trên cơ sở tận dụng những khả năng pháp luật cho phép hoặc không cấm khi tham gia vào các quan hệ pháp luật trong quá trình hoạt động của mình.

Thực trạng các quyền và nghĩa vụ của hộ kinh doanh trong các lĩnh vực như thương mại; tài chính - ngân hàng; thuế; lao động; đất đai nhìn chung trong các lĩnh vực này còn có sự đối xử bất bình đẳng giữa hộ kinh doanh và các loại hình doanh nghiệp.

Từ việc phân tích những quy định của pháp luật hiện hành đối với hộ kinh doanh, chúng tôi cũng ghi nhận những bất cập, tồn tại để từ đó đưa ra các đề xuất nhằm củng cố, tăng cường địa vị pháp lý của hộ kinh doanh, đồng thời hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật kinh tế và chấn chỉnh việc thi hành luật một cách đồng bộ và thống nhất.

Với chính sách phát triển các hộ kinh doanh như Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ XI đặt ra "tiếp tục phát triển các hộ kinh doanh cá thể và các loại hình doanh nghiệp của tư nhân. Tạo điều kiện thuận lợi cho các loại hình kinh tế tư nhân đầu tiên phát triển theo quy định của pháp luật, không hạn chế về quy mô, ngành

nghề, lĩnh vực, địa bàn" [26, tr.39], hộ kinh doanh cần sự định hướng hoạt động, kiểm soát, quan tâm đầu tư thích đáng để phát triển nhanh, mạnh và vững chắc hơn, góp phần ngày càng nhiều vào tăng trưởng kinh tế chung của đất nước, thu hút thêm lao động chưa có việc làm, tăng thu nhập cho người dân và góp phần ổn định xã hội.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2010), *Hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Sở Kế hoạch và đầu tư thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và Phòng Tài chính - Kế hoạch thuộc Ủy ban nhân dân huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh*, Hà Nội.
2. Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2010), *Kết quả điều tra cơ sở sản xuất kinh doanh cá thể phi nông*, Hà Nội.
3. Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2010), *Thông tư số 14/2010/TT-BKH ngày 4/6 quy định ngành, nghề kinh doanh trong Giấy chứng nhận đăng ký doanh nghiệp*, Hà Nội.
4. Bộ Nông nghiệp và phát triển nông thôn (2011), *Báo cáo điều tra khảo sát tình hình phát triển của hộ kinh doanh tại tỉnh Bắc Ninh và Vĩnh Phúc*, Hà Nội.
5. Chính phủ (1999), *Nghị định số 73/1999/NĐ-CP ngày 19/8 về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, y tế, văn hóa, thể thao*, Hà Nội.
6. Chính phủ (2000), *Nghị định số 02/2000/NĐ-CP ngày 3/2 về đăng ký kinh doanh*, Hà Nội.
7. Chính phủ (2004), *Nghị định số 134/2004/NĐ-CP ngày 9/6 về khuyến khích phát triển công nghiệp nông thôn*, Hà Nội.
8. Chính phủ (2004), *Nghị định số 109/2004/NĐ-CP ngày 02/4 về đăng ký kinh doanh*, Hà Nội.
9. Chính phủ (2004), *Nghị định số 181/2004/NĐ-CP ngày 20/10 hướng dẫn thi hành Luật Đất đai*, Hà Nội.
10. Chính phủ (2006), *Nghị định số 12/2006/NĐ-CP ngày 23/01 về quy định chi tiết thi hành Luật Thương mại*, Hà Nội.
11. Chính phủ (2006), *Nghị định số 88/2006/NĐ-CP ngày 29/8 về đăng ký kinh doanh*, Hà Nội.
12. Chính phủ (2007), *Nghị định số 139/2007/NĐ-CP ngày 5/9 hướng dẫn*

thi hành Luật Doanh nghiệp, Hà Nội.

13. Chính phủ (2007), *Quyết định số 10/2007/QĐ-TTg ngày 23/01 của Thủ tướng Chính phủ ban hành hệ thống ngành kinh tế Việt Nam*, Hà Nội.

14. Chính phủ (2009), *Nghị định số 56/2009/NĐ-CP ngày 30/6 về trợ giúp phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa*, Hà Nội.

15. Chính phủ (2009), *Nghị định số 103/2009/NĐ-CP ngày 6/11 về hoạt động văn hóa và kinh doanh dịch vụ văn hóa công cộng*, Hà Nội.

16. Chính phủ (2015), *Nghị định số 78/2015/NĐ-CP ngày 15/4 về đăng ký doanh nghiệp*, Hà Nội.

17. Chính phủ (2015), *Nghị định số 78/2015/NĐ-CP ngày 15/4 về đăng ký kinh doanh*, Hà Nội

18. Ngô Huy Cương (2009), *Phân tích pháp luật về hộ kinh doanh để tìm ra các bất cập*, Tạp chí Khoa học, (số 25).

19. Ngô Huy Cương và Phạm Thị Hương Giang (2012), *Suy nghĩ về việc sửa đổi Luật Quản lý thuế 2006*, Tạp chí Nghiên cứu lập pháp, (số 10)

20. Đảng Cộng sản Việt Nam (1987), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI*, Nxb Sự thật, Hà Nội.

21. Đảng Cộng sản Việt Nam (1988), *Nghị quyết số 16-NQ/TW ngày 15/7 của Bộ Chính trị về đổi mới chính sách và cơ chế quản lý đối với các cơ sở sản xuất thuộc các thành phần kinh tế ngoài quốc doanh*, Hà Nội.

22. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.

23. Đảng Cộng sản Việt Nam (2002), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

24. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VI, Văn kiện Đảng toàn tập*, Tập 48, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

25. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

26. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

27. Hội đồng Bộ trưởng (1988), *Nghị định số 27-HĐBT ngày 9/3 ban hành quy định về chính sách đối với kinh tế cá thể, kinh tế tư doanh sản xuất công nghiệp, dịch vụ công nghiệp xây dựng, vận tải*, Hà Nội.

28. Quốc hội (2004), *Bộ luật Tổ tụng dân sự*, Hà Nội.

29. Quốc hội (2005), *Bộ luật Dân sự*, Hà Nội.

30. Quốc hội (1992), *Hiến pháp*, Hà Nội.

31. Quốc hội (2001), *Hiến pháp (sửa đổi, bổ sung)*, Hà Nội.

32. Quốc hội (2013), *Hiến pháp*, Hà Nội

33. Quốc hội (2003), *Luật Đất đai*, Hà Nội.

34. Quốc hội (2005), *Luật Thương mại*, Hà Nội.

35. Quốc hội (2005), *Luật Doanh nghiệp*, Hà Nội.

36. Quốc hội (2006), *Luật Cư trú*, Hà Nội.

37. Quốc hội (2006), *Luật Kinh doanh bất động sản*, Hà Nội.

38. Công Bính (2012), *Hy hữu một hộ kinh doanh thắng kiện chi cục thuế*, Báo điện tử Dân Trí, <http://dantri.com.vn/su-kien/hy-huu-mot-ho-kinh-doanh-thang-kien-chi-cuc-thue-1330922319.htm>, cập nhật ngày 01/3/2012.